

Türi Rahvaleht

LÜHIDALT

Türi valla koolide lõpuaktuste ajad

Kevade kool 7. juuni
Käru põhikool 12. juuni kell 18
Retla-Kabala kool 14. juuni kell 17
Laupa põhikool 15. juuni kell 14
Väätsa põhikool 18. juuni kell 16
Türi põhikool 19. juuni kell 15
Türi ühisgümnaasium
21. juuni kell 15

Türi muusikakooli ja lasteadeade lõpupeed on selleks kevadeks peetud. Muusikakooli lõpetajaid oli 19, kooliteele saadeti 98 last, põhikooli lõpetavad Türi vallas 93 õpilast ja gümnaasiumi 38 noort.

Türi vallavalitsus soovib tagastada raha

Keegi Türi valla elanik on ametnikuga asjaajamisel jätnud või unustanud ametiasutusse arvestatava summa raha. Kuna raha oli kas pandud või ununenud kliendi teenindamiseks mõeldud laual asuva infobrošüüri vahele, avastati asjalu hilinemisega ning ei ole võimalik kindlaks teha, kellele raha tagastada.

Türi vallavalitsus annab teada, et kui see oli mõeldud n.ö kingitusena ametnikule, siis ametnikud ei võta teenistusülesannete täitmise eest vastu raha ega muid kingitusi. Hetkel ei ole ametiasutusele teada, kas raha jäeti ametniku lauale kindlal eesmärgil või hajameelsusest.

Vallavalitsus soovib raha tagastada. Selleks tuleb isikul, kes raha ametiasutusse jättis või unustas, pöörduda ametniku poole, kelle juurde raha jäi, ning anda teada rahasumma ning viis, kuidas raha ametiasutusse jäeti või võis jääda.

Raha tagastamiseks pöörduda ametiasutusse hiljemalt 17. juunil 2024. Kui selleks kuupäevaks ei ole võimalik raha omanikule tagastada, võetakse raha Türi valla eelarvesse ning kasutatakse avalike ülesannete täitmiseks.

JÄRGMINE
TÜRI RAHVALEHT
ILMUB 11. JUULIL

Maikuu tõi Türi tuhandeid külalisi. Külalastati traditsioonilist Türi lillaalat, mida peeti tänava 45. korda, ja maakondlikku laulu- ja tantsupidu, mis oma toimumistiiril sedakorda kevadpealinna jõudis. Oli vägagi sünnimusterikas ja suvine leheküü.

FOTOD: TEET REIER

Suveks valmistuva kevadpealinna vallutas teeremont

Maikuu viimasel nädal algasid üle mitme aasta Türi jällegi suuremad teeremontimise tööd, mis kavade kohaselt peaksid kestma augustini. Esimeses etapis rekonstrueeritakse Paide tänav koos kesklinna ringristmikuga. Peale seda liigutakse Tallinna tänavale. Asfaltkate kooritakse üles ja asendatakse uuega. Tööde teostajaks on Tallinna Teede AS.

FOTO: TEET REIER

TOIMETAJALT

Arvatagi, et see asi minu kurvaks tegi...

Need on laulusõnad, tegelik elu on aga hoopis miskit muud. Eks ta vahel teeb kurvaks, vahel veidi nõutuks, aga vahel kindlasti rõõmsaks ka. Soovin, et seda viimast oleks meil kõigil rohkem, olgu siis tööl, kodus ja puhkehetkedel. Kui midagi muud toredat pole maikuu olnud, siis vähemalt päikesepaiste on sellesse jagunud.

Tahaks samas siiralt loota, et nüüd kogu päikesepaiste suvenorm ühekorraga ära ei paistnud, vaid seda jätkub ka kohe algavatesse suvekuudesse.

Kui vaadata tagasi üritustele, mis maikuu toimusid, siis on see olnud kui üks metsik galopp läbi erinevate sündmuste: olgu siis selleks emadepäevakontsert, tantsu- ja laulupidu või hoopis lillelaat. Tulbivälju pole mõtet siinkohal mainida. Ahjaa, väga rõõmustav oli ka see, et peale aastatepikkust pausi äratati uuele elule Türi lasteadeade Lillejooks, mis tõi Kooli pargi ühel kenal maikuu õhtul jooksjad ja kaasaelajaid pungil täis.

Lillelaat on meil peale vahepealset pandeemia-aastate tagasihoidlikust taas leitud. Kui esimesel laadapäeval sai seal veel enam-vähem normaalselt liikuda, mõne toreda taimakese osta, lillepildi teha, siis laupäevaks läksid linn ja laadaplats lukku. Vähe-malt tänavu oli tunne, et kogu Eesti on võtnud korraga nõuks tulla ja üks laadatiir teha. Arvan, et kolmel päeval käis Türiil kümneid tuhandeid külalisi. Rekordarv neist jõudis samal nädalavahetusel ka Kirna tulbiväljasisid kaema.

Ja kui te arvate, et peale seda laskusid Türi linnale rahu ja vaikus, siis te kahjuks eksite: nädal hiljem täitsid linna rahvantsijad ja lauljad. Kogu Järvamaa ja hulk külalisi kogunes siia pidu pidama. Keslinnas rongkäigust pildiklõpse tehes tundus, et osalejatel ei tule ega tule lõppu. Meil on kolm omavalitsust, aga lauljaid ja tantsijaid neis tuhandeid. Vägev. Kuumava kevadilma lõpetaski Türi laululaval üks tore pidu.

Nädal hiljem kogunesid aga sinna sajad mudilaskooride lauljad, et pidada maha üks vahva laulupidu. Ja kui arvate, et nüüd saabuvad rahu ja vaikus, siis see võib korraldada niimoodi tõesti näida, aga kohe läheb trall edasi. Juuli algab kohe ju aedlinna kohvikute päevaga, mille sisse mahub ka Valge Maja 100. sünnipäevapidu, sealt edasi Perefestival, Türi maraton ja nii edasi ja nii edasi, kuniks meile seda nappi suve jagub...

Kaunist saabuvat suve ja ikka rõõmsat silma ning rannailma.
TEET REIER

NÄDALA PILDID

Tore foto rajakaamerast edastas Türi Rahvalehele Villu Kald. Nagu pildilt näha, siis vahepeal üsna kidur olnud metsanotsude populatsioon on usin kasvama. Söödaplatsil on suuremaid ja pisemaid kogunenud paras trobikond.

Möödunud laupäeval vallamajas lehte kokku pannes juhtus majja üks tore seltskond, kes oli tulnud peale poolesajandist vaheaega oma vana koolimaja vaatama. Nimelt olid nad Türi keskkooli lõpetanud 1974. aastal. Külaskäik sai volikogu saalis kenasti ka pildile.

FOTO: TEET REIER

Tublimad käisid vastuvõtul

Türi vallavanem Sulo Särkinen kutsus 28. mail 40 Türi valla koolide tublimat lõpetajat Türi ühisgümnaasiumisse, et õpilasi tänada ja tunnustada.

Pidulikust vastuvõtust paluti osa võtma tublid noored, kellel on suurepärased saavutused õppetöös ja spordis, kes on tulemuslikult esindanud kooli aineolümpiaadidel ja konkurssidel, kes on aktiivselt osalenud koolielus, kes on sihikindlad, toetavad kaaslased ja oma kooli väärtuste väarikad kandjad.

Esindatud olid Türi Kevade kool, Türi ühisgümnaasium, Türi põhikool, Laupa põhikool, Retla-Kabala kool, Väätša põhikool ja Türi muusikakool. Vastuvõtul tänas vallavanem Sulo Särkinen õpilasi tubli töö eest ning innustas neid olema avatud ja uudishimulikud, küsima küsimusi, otsima vastuseid ning avastama maailma. Vallavanem rõhutas, et koduvald hoiab meie tublidel noortel silma peal ka edaspidi ning Türi on alati kõik tagasi oodatud. Kõikidele koolilõpetajatele head teed soovides andis vallavanem üle tänukaardid ja meened.

Päeva juhtis mustkunstnik Meelis Kubo, muusikalise etteaste tegi Türi ühisgümnaasiumi bänd koosseisus Henri Perillus, Henry Nurmene, Hubert Luste, Mehis Meesaak, Oliver Veimer, Alex Boikiv, Heti-Ann Talviste. Bänd on kokku pandud Hubert Luste praktikatoona ning bändi nimi Nimeta Haamer sündis vallavanema vastuvõtul üles astudes. Soovime õnne kõikidele koolilõpetajatele!

Vallavanema vastuvõtule kutsutud õpilased:

Türi põhikool: Marta Roosme, Jane Orren, Carlis Rak, Kardo Kallas, Roosmari Vilems, Berit Biene, Kristiina Theresa Miller, Vallo Marten Lillipuu, Anabel Nurmene, Kairit Kolk, Annabel Juhe, Karola Marist, Markus Marten Eller, Jan-Erik Liiders

Türi Kevade kool: Gerli Aru
Laupa põhikool: Mirell Ulasevitš, Laura Feldmann, Karl-Eric Fatal
Retla-Kabala kool: Jarek Mändma, Stella Sandra Hecht, Marek Maisal
Türi muusikakool: Raneli Hulko, Ketren Viilip, Jasmiin Piirmets
Väätša põhikool: Bibi Loore Pilipenko, Lisette Punapart, Kristjan Muuga
Türi ühisgümnaasium: Marianne Riško, Mae Treve, Käroliina Paumverk, Mehis Meesaak, Lizette Kopolovets, Anet Ivanov, Kameron Pukka, Sergo Miljan, Karolin Surva, Andreas Jõeäär, Kertu Ševerev, Mariette Vilems, Emma Künnapu.

TRIIN PÄRNA
Türi vallavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna juhataja

Türiil osatakse teha uhkeid asju!

12. mail toimus Türi kultuurikeskuses emadepäeva kontsertetendus „Kiri Emale“, millest said teleri vahendusel osa kõik Eestimaa inimesed ja mida külastas ka Eesti Vabariigi president koos abikaasaga. „Ema väarikat nimetust ei saa keegi ega miski võtta, olgu elu ja laste keerdkäigud kui keerulised või isegi traagilised.“ ütles president Alar Karis emadepäeval Türi kultuurikeskuses peetud kõnes.

Ettepanek just Türiil riiklikku emadepäeva kontserti korraldada tuli presidendi kantsleilt. Kohta käisid üle vaatamas nii presidendi kantsleile esindajad kui ka sündmusest ülekande teinud Eesti rahvusringhäälingu meeskond.

Kontsertetendusel esinesid Mirjam Dede, Jaan Pehk, segakoor Suisapäisa, mudilaste tantsurühm, Türi põhikooli väikesed lauljad ja muusikakooli noored pillimehed, solistid Oliver Veimer, Maria-Eliisabet Avamere, Kirke Pindmaa ja Angela Murumaa,

neiduderühm Helleverre Visselid jt. Türi kultuurikeskuse trepil tervitas kontserdile saabujaid orkester Türi. Kogu lavastuse pani kokku Ave Avamere. Lisaks temale andis oma panuse ürituse õnnestumiseks kogu kultuurimaja töötajaskond eesotsas kultuurikeskuse direktor Ülle Välimäega.

Seda kontserti kuulates ja seda etendust vaadates tuli pisar silma ja hellus hinge, olen uhke, et olen ema, ja tänulik enda lastele. Just täpselt kõik maailma tunded, mida saab emana tunda, olid põimitud sellesse lavastusse.

On väga võimas tunne olla türilane, sest meil osatakse teha nii ägedaid asju nagu see kontsertetendus oli. Suur-suur aitäh kõigile kultuurimaja inimestele selle eest!

MARGE HIRTENTREU
Türi vallavolikogu esimees

Kaasav aed Türi põhikoolis: haridus, mis kasvab loodusega kokku

Türi vald astub suure sammu keskkonnateadlikkuse ja kogukonna sidususe edendamise suunas ja rajab Türi põhikooli juurde uuendusliku õppe- ja kaasamisprojekti – kaasava aia koos õuesõppeklassiga. See aed rajatakse põhikooli ja Valge Maja vahelisele alale Murumoori mänguväljaku kõrval ning avab oma väravad nii koolilastele kui ka kogu kohalikule kogukonnale.

Rohkem kui lihtsalt aed

Kaasava aia loomine on vastus vajadusele tuua õpilaste käsutusse praktiline ja elulähedane õpe. Nagu ütleb Türi põhikooli direktor Tiina Lohur: „Kõige tähtsam tänapäeva õppe juures on see, et lapsed saavad ise kaasaegseid meetodeid ja strateegiaid kasutades käed küljes asju teha, klassiruumist väljas toimetada ja kogeda koolirõõmu.“

Loodus ja õppimine käsikäes

Kaasav aed ei ole lihtsalt õppekoht, vaid dunaamiline keskkond, kus igaüks, sõltumata vanusest, saab panustada, avastada ja arenda. Aeda on kavandatud kolm hoonet: kuur, klass ja perspektiivne kasvahoone. Hooned hakkab ümbritsema aed, mis on loodud metsa kasvamise põhimõtteid järgides ja mida võib nimetada toidusaluks. See

tähendab, et aias leidub taimi kõigis võimalikes rünnetes, alates puudest kuni seenteni.

Kogukonna keskpunkt

Kaasav aed ühendab erinevaid põlvkondi ja pakub igapäevast kohtumise ja kogemise paika lasteaiast eakateni, lisaks ka sobivat kohta koolituste ja infopäevade korraldamiseks. Samuti on aed suurepärase paik festivalide ja sündmuste läbi viimiseks ja annab võimaluse tutvustada loodusega kooskõlas elamise põhimõtteid otse Türi keskel.

Sündinud kogukonna südamest

Projekti idee sai alguse umbes poolteist aastat tagasi, kui lapsevanemad uurisid põhikooli direktorilt, kas kooli juures on kohta, kus lapsed saavad teha praktilisi aia-toimetusi ja õppida loodusehituse võtteid. TASKA ideekonkursile 2023. aasta kevadel laekunud õpilaste tagasiside tõi samuti välja tugeva soovi kooliaia järele. Kooliaia idee on praeguseks vastu võetud nii kohaliku omavalituse kui ka kogukonna poolt, mis annab tugeva toetuse kaasava aia rajamisele.

Projektist realsuseni

Kaasava aia taristu (klass ja kuur)

rajamiseks taotles Türi vald LEADER meetmest toetust ning sai ka positiivse rahastusotsuse Lõuna-Järvamaa koostöökogult. Projektitegevused jagunevad mitmesse etappi ja algavad projekteerimisega 2024. aasta septembris ning jõuavad hooned valmivad hiljemalt 2026. aasta suvel.

Türi põhikooli kaasav aed on enam kui lihtsalt aed - see on koht, kus õpilased, õpetajad ja kogukonna liikmed saavad koos kasvada ja õppida, jagada teadmisi ja kogemusi ning astuda samme kestlikuma tuleviku poole. See projekt ühendab teooria ja praktika, et pakkuda õppimisvõimalusi, mis inspireerivad ja ühendavad kogu Türi piirkonna kogukonda ning suunavad hoolitsemata nii Maa, inimeste kui ka tuleviku eest.

Oleme tänulikud kõigile, kes on projekti panustanud ja seda toetanud, kasvõi hea sõnaga! Üheskoos suudame luua keskkonna, kus igaüks saab õppida, kasvada ja arenda. Jätkame koos teekonda teadlikuma ja loodusega kooskõlas toimiva tuleviku poole.

Lisainformatsiooni saamiseks võtke ühendust: Inga Kärg, 522 7326, inga.karg@tyri.ee või Tiina Lohur, 524 9630, direktor@tyri.ee.

Täname usalduse ja toetuse eest!
KAASAVA AIA MEESKOND

Türi vald sai juurde seitse elustamisaparaati

Türi valla erinevatesse hoonetesse paigaldati seitse uut AED elustamisaparaati.

Türi vallavalitsuse arendusjuht Üllar Vahtramäe sõnul saadi LEADER meetmest toetust projektitaotlusele „AED elustamisaparaatide soetamine turvalisuse suurendamiseks kogukonnas“. Projektiga soetati kuus automaatset elustamisaparaati. Lisaks soetas Türi vald seitsmenda elustamisaparaadi oma vahendite eest ja see paigaldati Kärü rahvamajja. „Uued aparaadid said Kabala rahvamaja, Oisu rahvamaja, Türi kultuurimaja, Türi vallamaja/raamatukogu, Väätsa rahvamaja ja Väätsa tervisekompleksi. Projekti maksumus sisaldab seadmeid, mis hakkavad olema seinal olevates kappides.“

„Lisaks toimub juunis koolitus seadme kasutamiseks nimeta-

vallamajas volikogu saalis.

Koolitusele oodatud on kõik, kes seadme kasutamist õppida soovivad! Palun andke oma osalussoovist teada hiljemalt 10. juuniks 2024 aadressil Marge.Hirtentreu@tyri.ee

tud hoonete töötajatele ja teistele huvilistele. Türi spordihoones on selline seade olemas ja seda on juba elustamiseks vaja läinud,“ ütles Vahtramäe.

Projekti kogumaksumus on ligi 9000 eurot, millest LEADER toetus moodustas 90%, valla omaosalus oli 10%. Kärü rahvamaja seade osteti Türi valla oma vahendite eest, kuna Kärü ei kuulu Lõuna-Järva koostöökogu LEADER meetme piirkonda.

TEAVE

AED elustamisaparaadi kasutamise koolitus toimub 12. juunil kell 11 Türi

Roheline Laupa kool käis metsa istutamas

RMK metsapäevad toimusid sellel aastal 17. ja 18. mail. Reedel, 17. mail oli võimalus puid istutada Harju-, Järva- ja Tartumaal. Üleskutsele anda oma panus tulevikumetsale järgnevate põlvkondade jaoks registreeris end ka meie kool.

Palav päev algas kogunemisega istutuslangil, kus RMK kogunud metsakasvatajad jagasid nõuandeid ja anti kätte töövahendid. Järvamaal Jõekülas käisid metsa istutamas Laupa kooli 4.-6. klassi õpilased, kaasas olid veel õpetaja Helmut Bachman ja õppejuht Riina Annus.

Kuum ilm nõudis ka tööpauze, mil tutvuti konnakulleste eluga ja uuriti karu ning põdra jälgi. Hoolimata palavast ilmast istutasid meie õpilased maha u 800 noort puud. Päev lõppes ühispildi ja istutuspäeva tähistava tahvli paigaldamisega. Keha kosutuseks pakuti maitsvat suppi.

Kokku osales metsapäeval Harju-, Järva- ja Tartumaal kokku 1500 huvilist.

ANNELI PAAS, Rohelise kooli koordinaator

Kohtume kuuendal Rohevestil

Tõesti on läinud 5 aastat rohevesteldes, loengud ja töötoad, kontserdid ja üheskasvamine. Sel aastal on fookuses aed. Koos sai rajatud Teeme Ära talgupäeval ka Konna maja kogukonnaaeda. Kokku käis abis 57 inimest. Suur tänu kõigile, eriti Türi haldusele. Juulis saame kohvikutepäeval juba teha aia ametliku avamise, kuigi aed ise veel ajas muutub. Nagu aed ikka.

Toome Rohevestile sel aastal kogukonnast Dagmar Narussoniga ja räägime elurikkast aiast, Kaarel Aluoja on meie ajaloohuvi rahuldanud aastaid - seekord fookuses aiandusgümnaasium.

Loengud on tasuta. Meie festivali toetab Türi vald ja kontserti ning kaht loengut ka Lõuna-Järvamaa koostöökogu projekt „Elujõuline kogukond“. Abiks tulevad ka kogukonnapraktika noored Paide gümnaasiumist.

Oleme seltsiga põnevil - tuleb äge Rohevest!

Jälgi meid ka Facebookis - Türi Konn, Instagramis - konnamaja. Seltsi nimel

AILI AVI, Türi Kogukonnaseltsi vabatahtlik

NÄITUS

28. mail avanes Türi raamatukogus Kristo Männa joonistuste näitus „SIKERDUSED“. Näitus on vaadata 5. juulini. FOTO: TEET REIER

Maikuu on alati kokkuvõtete tegemise kuu

Maikuu Retla-Kabala kooli Kabala õppehoones algas heakor-rastuspäevaga – õpilased koos õpetajatega liikusid külas ringi lahtiste silmade ja kummikinnastega ning koristasid kõik, mis loodusesse ei sobi ja mille inimesed „maha unustanud“ olid. Kabala küla teede ja radade äärsed alad said jälle puhtamaks.

Ühe iga-aastase olulisima üritusena koolis sai peetud ka sel kevadel emadepäevale pühendatud kevadkontsert ilma trotsides (oli väga külm pärastlõuna) värskes õhus Kabala laululaval. Etteasteid oli rohkelt ja esinemise ärevust ning naudingut said tunda kõik Kabala õppehoone õpilased, lasteialapsed ja ka õpetajad. Lapsevanemad olid peaaegu et kõik kohale tulnud ja nautisid õhupallidega ääristatud lava taustal laule, akordionid, kandle ja ukulele palasid ning tantsusid. Peolt lahkuti rõõmsalt, kõigil õhupallid näpus.

Oisu lasteaia kevadkontsert emadele sai samuti kenasti peetud, mis sest, et külmapoisid olid lasteaias sagedased külalised. Tantsusammud olid selged ning salmikesed kenasti peas ja külalised said nautida ühte armsat ja südamlitku kontserti. Ka Oisu õppekoha kevadkontserdil olid kõik klassid täies koosseisus laval ja lasid oma lauludel kõlada. Lisaks veel noored Pillarid ja mudilaskoor. 5. klassi tüdrukutel oli selgeks õpitud vihmavarjutants.

14. mail võõrustasime tublisid Türi vibukooli sportlasi Maris Tetsmani ja Robin Jäätmad koos treener Maarika Jäätmaga. Nad rääkisid oma karjäärast, üldse vibuspordist ja võimalustest nende juures trenni tegemas käia. Füüsilisest võimekusest rohkemgi eeldab see spordiala keskendumist ja head vastupidavust, sest võistlus võib kesta kogu päeva. Oleme nii uhked, et meie oma vallast on kasvanud maailmatasemel sportlased. Peale tutvustavat sissejuhatust said ka õpilased oma sihiku paika timmida, et märklauda tabada. Oli tore kogemus.

Kevadised spordipäevad kujunesid mõnusaks spordiürituseks. Vaatamata palavale ilmale püstitati isiklikke rekordeid ja nautiti koosliikumist. Tublimad sportlased käisid kooli esindamas ka Türi kergejõustikuvõistlustel. Mirell Kasar saavutas 60 m jooksus I ja kaugushüppes II koha, palliviskes oli 6. Eke Oss, kes saavutas palliviskes 5. koha. Endri Sander Elias oli 1000 m jooksus samuti 5.

Tunnustamiseks õpilaste entusiasmi, korraldati neile, kes on kooli lõppeval õppeaastal spordivõistlustel edukalt esindanud, sponsorite abiga preemiareis Valgeranna seiklusparki. Päev oli täis elamusi ja eneseületusi, sest nii kõrgel paude otsas polnud ju varem ronitud. Üks noormees arvas, et matemaatika kontrolltöö oleks ka lihtsam olnud, kui 10 m kõrgusel puu otsas turnida.

Kuumalaine oli selleks ajaks ka merevee parajaks timminud, nii said lapsed oma emotsioonid vees maha jahutada. See reis sai teoks tänu toetajatele/sponsoritele Baltic Pallet Group OÜ, OÜ Estonia ja Kristel Toptši ja Katrin Altmets. Aitäh teile veelkord!

Pria toetuse kaasabil külastasid sel kevadel Reta-Kabala kooli õpilased Takkasaare talu. See oli osadele lastele esmakordne kogemus näha ja ka mõningal juhul katsuda päris lehma või vasikat. Nägime, kuidas päriselt talus elu käib ja kust see piim siis ikkagi tuleb.

Rääkides maikuu tegemistest ei saa mainimata jätta Järvamaa laulu- ja tantsupidu, mille ettevalmistused on Retla-Kabala koolis käinud juba terve õppeaasta. Õpilased olid tublide juhendajate abil selgeks õppinud nii laulut, pillilood kui ka tantsud, et saada kohalikust peost maksimumi ja seda ka tehti. Kiidusõnad lapsevanematele, kes oma laste rahvakultuurilisi tegevusi hindavad, toetavad ja sellele kaasa elavad.

Maikuu lõppu jäi ka Kabala majas viimast õppeaastat lõpevatate õpilaste, kuuendike, lõpureis - rongiga Tallinnasse ja seal põnevust täis päev laste endi valitud tegevustega. Ilus punkt õppimisele Kabalas. Jäab veel muidugi emotsiooniderohke lõpuaktus juunikuus.

Retla majas algas mai lõpunädal 9. klassi viimase koolikellaga. Veel korda said üheksandikud olla lapsemeelsed ja vabad ning käia läbi kõik armsaks saanud klassiruumid ja kolada läbi kõik nurgatagused. Ees ootavad eksamid - edu noortele!

On käes aeg, et lugeda õpikutest viimased lood, arvutada viimased vastused tekstülesannetele, laulda ja lustida vahetundides koos klassikaaslastega. Suvi on nii väga oodatud ja me juba olemegi ta jaoks valmis!

MERIT OSS, Kabala õpetaja

EDA HUNT, Retla huvijuht

MAI Türi põhikoolis

PROJEKTIPÄEV 2024 „MINA JA MAAILM“

Türi põhikooli õpilasesinduse projektipäeva nimi „Mina ja maailm“ oli kantud kultuuririkke aastast. TPK õpilasesinduse koostamine Eero, Oksana ja teiste toredate inimestega kultuuriministeeriumis andis palju ideid ning jõudu pusimiseks. Kultuuriline mitmekesisus tundus esiti väga lai ja hoomamatu teema, kuid ühel hetkel settisid ideed paika.

Projektipäeva peakorraldaja Vallo Marten Lillipuu sõnul on antud teema käsitlemine oluline. „Kultuurilise mitmekesisuse märkama õppimine aitab meil paremini mõista ka oma kultuuri. Ning samas, mida mõistvam ja avatum sa oled teise kultuuri mõistmisele, seda lihtsam on sul ka suhteid luua ja hoida.“ Päeva jooksul külastasid õpilased ja õpetajad erinevaid loenguid, kus saadi erinevaid teadmisi nii muusikast, tantsust, toidust, keelest, pärimusest, rahuvalvest, religioonist jm. Õpilaste ette astusid MTÜ Seto Kyyk, Eero Raun, Oksana Talisainen, Jaak Prozes, Raul Montero, Kristjan Leimann, Priit Oks, Kai Valtna, Eesti rahvakultuuri keskuse toimekas kollektiiv, Pille Petersoo, Johannes Ahun, Andres Tšumakov, Pipi-Liis Siemann, Astrid Karpender, Teet Tihvan ning Kadri Ugur Võro instituudist. Tantsutöötubasid viisid läbi meie oma vahvad inimesed: õpetaja Ene Kukku ning õpilasesinduse liige Eliise Aus.

Projektipäeva külaliste kingikoti sisu eest aitasid hoolt kanda Eesti Pagar ning Yook. Suur tänu toetamise eest ka Türi spordiklubide liit - Konesko Türi spordihoonel, Türi kultuurikeskus ning Türi raamatukogul!

TOREVANDI NÄDALAL LIIKUS PALJU KALLISTUSI, HÄID SÖNU JA NAERATUSI!

TOREvant pidas omanimelist nädalat ja enne, kui kõnealune vandiste ise rahva sekka tuli, käis tihe sekeldamine juba nädala esimesel poolel. TOREvahetunnis said lapsed oma loovusel lennata lasta ning sellest lennust valmisid erinevat värvi ja mõõtu elevantid. Nii sai kokku üks värviline fotosein. Lisaks liikus mööda koolimaja ringi väike armas TOREvandi beebi, kes armastab väga kallistusi. Ta sai isegi keemia tunnisi käia! TOREvant on maailma kõige sõbralikum tegelane, kelle lemmiktegevus on märkamise, aitamine, kallistamine, pai tegemine, heades tegevustes osalemine, ise heades tegevustes loomine ja ellu kutsumine. TOREvant on julge ja enesekindel, ta on hea kuulaja, kaasaja ning suhtleja! TOREvant on TORE!

TPK KEVADKONTSERDIL SÄRASID LAULULAPSED

Seekordne kevadkontsert keskendus enamjaolt meie noortele lauljatele, kes esitasid oma aasta jooksul õpitut ja harjutatud palasid. Lavale astusid koorid, ansamblid ning solistid. Õhtu tähtedeks olid dirigendidebüüdi teinud noored Karl Märten Aren ning Henry Veeberg. Noormehed said loetud päevad hiljem esitleda oma oskusi ka presidendile esinedes. Lauljatele pakkusid seltsi meie tublid etlejad. Täname kõiki õpetajaid, kes kontserdi õnnestumisele kaasa aitasid! Täname ka Türi kultuurikeskust meie võõrustamise eest!

13. LEND SAMMUB LÕPU POOLE

Türi põhikoolis alustas eksamitrioloogiat 13. lend. Et korraks juhe seinast välja saada ning pead puhata, veetsid noored üheskoos ühe muheda tutipäeva. Meenutati olnud ning lustiti kooli sisehoo-vis. 13. lennu lõpuaktus toimub 19. juunil algusega kell 15 Türi kultuurikeskuses.

ÕIESAJUL TUNNUSTATI SILMAPAISTVAID NOORI

22. mail toimus Türi põhikooli Õiesadu, kus tunnustati silmapaistvaid noori, kes teinud tegusid nii reaalinetes, laulmises, kunstis jm. Sel aastal said nomine esitada lisaks õpetajatele ka lapsevanemad ja kaasõpilased. See tõi kaasa ka suure nominentide hulga kõigis seitsmes kategoorias. Lavale astus ka Brassical, kes õhtusse muheda puhkpillimuusikat tõi.

TPK öied on:

Kategooria PARIM KUNSTNIK

I kooliaste

SUUR ÕIS Eleonora Särkinen

VÄIKE ÕIS Fred Falten

II kooliaste

VÄIKE ÕIS Annabel Tuimann

III kooliaste

SUUR ÕIS Janette-Liis Jäätma

VÄIKE ÕIS Mirjam ja Mirtel Linnukütt

Kategooria PARIM HUMANITAARAINETES

III kooliaste

SUUR ÕIS Kairit Kolk

VÄIKE ÕIS Emili Teesalu

Kategooria ETTEVÕTLIK NOOR

II kooliaste

SUUR ÕIS Martin Raudsepp

VÄIKE ÕIS Annabel Kinsiver

III kooliaste

SUUR ÕIS Vallo Marten Lillipuu

VÄIKE ÕIS Helerin Seera

Kategooria PARIM LOODUS- JA REAALAINETES

I kooliaste

VÄIKE ÕIS Rasmus Järv

II kooliaste

SUUR ÕIS Laurits Nummert

VÄIKE ÕIS Lisbeth Nõlvak

VÄIKE ÕIS Karl Märten Aren

III kooliaste

SUUR ÕIS Roosmari Villem

VÄIKE ÕIS Helerin Seera

Kategooria PARIM LAULJA

I kooliaste

SUUR ÕIS Paula Piirmets

VÄIKE ÕIS Liisa Arulepp

II kooliaste

SUUR ÕIS Henri Veeberg

VÄIKE ÕIS Roos Põllu

III kooliaste

SUUR ÕIS Eliise Aus

VÄIKE ÕIS Juhan Põllu

Kategooria PARIM SÕNAKUNSTNIK

II kooliaste

SUUR ÕIS Roos Põllu

VÄIKE ÕIS Andra Päär

III kooliaste

SUUR ÕIS Berit Biene

VÄIKE ÕIS Helerin Seera

Kategooria PARIM SPORTLANE

I kooliaste

SUUR ÕIS Laura Päär

VÄIKE ÕIS Gertrud Piirma

II kooliaste

SUUR ÕIS Marten Toomela

VÄIKE ÕIS Aadi Kukku

III kooliaste

SUUR ÕIS Kadi Puu

VÄIKE ÕIS Steven Marti Lillipuu

ÕHKSOOJUSPUMPADE

MÜÜK
PAIGALDUS
HOOLDUS

KLIIIPARTNER.EE 5184429

PARIMAD
HINNAD!

www.ehituspuit.com

Sise- ja välisvoodrilaud,
terrassilaud, ehituspuit
Kohaleveo võimalus.

PAIDE, PÄÄMA. Avatud E-R 8-17.

Ostame

okas- ja lehtpuupalki,
hinnad head ja raha kohe kätte!

Info 503 0452, 510 5565, investor@investor.ee

Valge maja ajastupidu

2. juulil vallamaja sisehoovis kell 16–23

Päeva juhiv **Heino Seljamaa**
Alates 16.00 loob meeleolu
Kaunimate Agulihärrade Vennaskond
kell 17.30 **Kaitseliidu Tallinna Maleva Bigband**,
solistid Margus Jürisson ja Marii Väljataga, dirigent Peeter Saan

Tantsuks mängib **ansambel Onud Meenutusi ja lugusid läbi 100 aasta**
Kell 17 Murumoori mängupargis
Heino Seljamaa kohviteatri etendus Meisterdamine Türi Loomemaja juhendamisel

Valge maja on avatud küllastajatele kuni kell 19ni
Avatud kohvikud

TÜRI LINN 98 – UKSED AVAB 25 ÜHEPÄEVAKOHVIKUT!

Aedlinnakohvikute päev Türil

1. Kevadrööm (Kevade 5) kell 13–18

Meie väikeses kohvikus saab nautida suussulavat šašlõkki, jahutatavat masinajäätist ning mitmekülgseid suupisteid. Menüüst leiad ka erinevaid jooke, alustades kohvist ja teest ning lõpetades värsket limonaadiga.

2. Salaia pop-up garaažigalerii (Lembitu 22a) kell 11–18

Salaia perenaine soovib küllastajaid rõõmutada oma kunsti väljapanekuga. Näha saab maale, mosaiiki, keraamikat ja erinevast materjalist ehteid. Originaalloomingut võib näha kohapeal nautida, kui ka kaasa osta. Jah, igat eset on maailmas ainult 1!

3. Külluslikud maitset, kontsert & looduslik aed (Koidula 29) kell 10–14

Kolmandat aastat järjest avame perekeskes kohvikus, pakudes maitseandungute kõrvale sel korral ka musikaalse kontserdi. Toidumenüüs on viimaste aastatega hitiks kujunenud vegan-toortoidud ja uusi suupisteid klassika sõpradele. Kontsert eesti pärimusmuusik Anu Tauliga algab kell 12.00. Oled südamest oodatud!

4. Toidupäevik (Raua 22) kell 11–

Oma väikeses hoovis pakume nii soolaseid kui magusaid küpsetisi ja kuuma ilmaga kindlasti ka eelmise korra hitti – imelist jääkohvi! Maja-peremees ajab välja oma motokollektsiooni ja Austraaliast on kohale tulnud ka kaugemad sugulased. Lastele on ruumi mängimiseks ja täiskasvanutele mõnusalt aja veetmiseks. Värravad sulgeme siis, kui midagi enam pakkuda pole või jutt otsa saab.

5. Galerii-kohvik "Linnuke peas" (L. Koidula 11), kell 11–15

Seekordki "küpsetasid" kohvikut kokku Anne, Katrin ja Resa. Panustasid portsu kunsti ja võrtsitasid uudisloominguga. Katrinilt maitset nii soolaseid kui magusaid, nii lihakat kui ka taimset. Kuidas maitseb sipelgapesa? Tulge proovima! Saab ka traditsioonilist iseäntamist kohvi. Annelt ehtelooming, lisaks väikesed maalitud emotsioonid ning võimalus osaleda töötoas "Niks-naks ja valmis!" hinnaga 5-20 €. Resalt värvikad mõttemängulised nukktegelased. Näüd ka keraamikas! Appi! Tagaaias on ju ka Pangoola Angoola! Ja loomulikult Sorge ja tema kunst.

6. Raamatusõprade kohvik (Hariduse 3) kell 11–14

Kohvikut korraldab Türi raamatukogu koostöös MTÜ Türi valla Raamatukogusõprade Seltsiga. Pakkumisele tulevad magusad ja soolased suupisted. Avatud on "Valge maja 100" pühendatud näitused, lastele meisterdamisnurk. Mõnus muusikavalik.

7. SVINGIKOHVIK (Mehaanika 11, Lokuta lasteaia lähedal) kell 13:30–18 (teenindame ka hilisemaid kliente kuni kella 19-ni). Kogu menüü on gluteenivaba! Svingimuusika täistundidel (kell 15, 16, 17) Keelpillikvartett „MeidOn4“ ja noored pillimängijad.

8. Kolme õe kohvik (Aia 6) kell 11–16

Kolme õe kohvikus pakuvad kolm õde hõrgutavaid suussulavaid kodutoite, nii soolast, kui ka magusat. Kohvikut hitt on kindlasti mahlane veiselihaburger ja võrtsine veiselihatomatisupp. Ei puudu ka ehtsad vanakooli vahvlid, mis valmivad vanaema retsepti järgi ning mitmekülgne koogivalik. Lastele pakume vinkupirukaid ja minipannakaid. Kui ilm lubab, siis ka jätsikokteili ja smuutit. Kohvikutoo on: eelistada eestimaist puhast toorainet ja käsitööd. Lapsed saavad mängida ja jälgida kanade ja jäneste tegemisi.

9. Toiduklubi (Kungla 50) kell 11:30-18 või kuni toitu jätkub

Siin kohtub Tartu Türi. Eesti Lõunaosariikidest saabuvad külalislahkuse saadikud aitavad koostöös Kungla rahvaga kostitada Kesk-Eesti kodanike nõudlikku meelt hea ja parema söögi- ning joogipoolisega. Meie juures saad täitvat kehakinnitust ja kergemaid suupisteid, mis on inspireeritud Emajõe Ateena toidukultuurist. Keelekastet pakub maailma parim Tartu baarman Regeri Zoo.

10. Lauluklubi (kultuurikeskuse terrassil)

Türi kultuurikeskuse kohvikut väliterrassil on võimalus kell 12–13 võimalik kaasa lüüa ühislaulmises. Lauluvoldikud!

11. Türi Malevkonk ja sõbrad (Väike-Pärnu 6b) kell 11–18

Tegevuskohvik Kaitseliidu Türi Malevkonk koos noorkotkaste, kodutütardega ja naiskodukaitsjatega. Tegevusi nii suurtele, kui väikestele. Lisaks heale paremale keelele alla, pakume ka vaimule virgutust: saad läbi mõelda oma koduse kriisi teema, uudistada relvasid, osaleda droonidega seotud õpitöös koos lendamisega ja läbida taktisturisiba. Loomulikult kohal meie BTR Harald!

12. Alempois MC (Vabriku pst 4) kell 12–19

Külgorvide sõit ja muud toredad tegemised. Menüüs klubi liikmete ja sõprade parimad palad.

13. Kohvik "Päevakas" (Vabriku pst 15) kell 10–15

Saab sööki, saab jooki, saab maitsvat (pann) kooki. Asume ajaloolises majas, kus kunagi jooksid pisikesed jalakesed - lasteaed ja hiljem tegeleti silmaringi arendavate huviringidega. Kindlasti on midagi veel selles majas tehtud, aga seda kuuleb juba kohale tulemisel ajaloolistel giiditouridel. Lisaks pakub kohvik Päevakas nii nuputamist, füüsilise osavuse proovile panekut. Ilusa ilma korral kohal ka üllatusinejad Türi mudeliklubist.

14. BATUUDIPARADIIS (kesklinna, kaubamaja kõrval) kell 11–19

Pakume pehmet masinajäätist, suhkruvatti ning karastusjooke ja muud niksi-näksi. Pane selleks päevaks üles ka 3 vahvat õhku- tuuti ning ootame lapsi mängima, lõbutsema ja batuutidele hüppama. Samuti seame üles joonistusala, kus lapsed saavad joonistada ja pilte värvida tasuta. Anname igale lapsele ka tasuta värviraamatu.

15. Koogike ja tordike (Kaare 28) kell 11–16

Pagari ja kondiitri tooted sh, vegan ja ka nisu- jahu vabad tooted. Kohvik nagu kohvik vanasti, kus saab istuda ja kohvi juua ning midagi magusat või soolast nautida. Kui eelmisel aastal olin kondiitri eriala õpilane siis sel aastal õpin juurde ka pagari eriala ja soovin pakkuda klientidele juba selgeks õpitud tooteid mõlemalt erialalt.

16. Karu kohvik (Vainu 11) kell 11–17

Kohvik nimi Karu on tulnud peres elava koera nime järgi. Karu kohvikust leiavad endale meelepärast eelkõige soolasesõbrad, kuid on ka midagi magusasõpradele. Kohvikus on võimalik näha peres elavaid hanesid ja parte ning lastele on välja pandud lauake, kus saab joonistada. Lisaks on võimalus uudistada aeda. Olete kõik rõõmsasti oodatud!

17. Kultuuririkke kohvik Türi Ühisgümnaasiumis (Tolli 62) kell 8–12

Kellaneljakohvik muutub üheks päevaks kultuuririkke kohvikuks, pakudes erinevate rahvaste traditsioonilisi hommikusööke. Maitsev suutäis, mõnus seltskond ja positiivsed emotsioonid juba hommikul, et päev saaks õige hoo sisse. Kogu sellel päeval teenitud tulu läheb Väikeses Prints Fondi, mis antakse välja Türi Ühisgümnaasiumi abiturientidele (tele), kes on oma tegemistes silmapaistvalt järginud kooli väärtusi – tahe õppida ja areneda, hoolivus, koostöö ja harmoonia.

18. Türi Pritsumeeste Rändkohvik (Vallamaja ja kultuurikeskuse vahel) kell 11–23

Terve päeva jooksul saadaval parimad grilliroad ja muud head ampsud. Samas pakume ekspertide poolt välja valitud selle suve trendikaid naturaalseid siidreid, mahlasi, valitud õllesid ja veine.

19. Konna hoovikohvikud (Viljandi 60) kell 12–18

Konna maja hoovikohvikutes saab põnevat toitu (süüria toidud, laste wrapikohvik, Anu Zinovjevi jt vabatahtlike valmistatud hõrgutised. Samal päeval on ka vanavaralaaat majas ja hoovis. Avatud on retroood. Kohvikut tulu läheb uue seltsiruumi ehituskulude katmiseks. Hoovis kõlab ka elav muusika. Uudistada saab uut kogukonnaaeda.

20. Türi Noortekeskuse ja Türi Perepesa kohvik (Tallinna 1a) kell 11–15

Meie kohvikus toimetavad noored ja nooremeelsed. Küpsatavad, vaaritatavad, kauplevad ja suhtlevad. Menüü on kirju – erinevad koogid ja joogid, tulle ja proovi. Meie juures on võimalik sõita rulluisukudega, peadaalsõidukitega, maalida, joonistada, meisterdada jne. Kui ilm on kuum või vihmane siis saab meie juurde varju tulla.

21. Rukkilille pannkoogikohvik (Türi kesklinna pargis) kell 12–15

Ootame väikesed ja suuri pannkoogisõpru meie pannkoogipeatusesse. Kohapeal valmivad kodused pannkoogid, mida saab nautida käsitööna valminud moosidega. Tule ise ja võta sõber kaasa!

22. KEVADE KOOLI kohvik (Vabriku pst 8) kell 10–14

Türi Kevade kool ootab külla kooli 35 aasta-päeva sündmuste raames. Kohvikus pakutakse minipannkooke ja lõunasuppi ning magusaid ja soolaseid suupisteid. Kell 11 esineb kooli kapell Kell 12 ringkäik koolimajas Heategevuslik õpilastööde müük. Avatud lastele. Üllatused!

23. Koolikohvik (F.J. Wiedemanni 3a) kell 10–14

Türi põhikooli õpilasesindus avab koolimaja akende all taaskord muheda koolikohvikut. Teemaatikkale vastavalt leiab menüüst nii õpetajate lemmikkooke kui ka keemialaboris valminud maitsevaid jooke. Kindlasti suudavad õpilased üllatada ka mõne põneva krutskiga!

24. MÜRSTUVAD LIMPSID & KIHISEVAD TRUMMID (Pärna 3) kell 12–18

Tumm-tumm-tummised lonksud, raba-raba-rabarberiampsud, mull-mull-mullivabad küpsatused... Kuidas kulgeb aeg kohvikus, mida korraldavad Robilimps ja Limojako koos (vana)vanematega, tule teil vaid uudistama tulla. Olete oodatud! Trumm-trumm-trummipõrinaga!

25. Valge maja kohvik (Hariduse 3) kell 12–16

Vallaamentik, aga kah inimene. Pakume 100-aastaseks saanud vallamajas sünnipäevasuppi, plaadipirukat ja võileivatorti ning lisaks midagi mõnusalt magusat ja vägevalt värsket. Ei ole vahet, kas tuled hilisele hommikusöögile koos lastega, lõunale kolleegiga või pärastlõunast kohvi nautima, oled väga oodatud. Hubases kohvikus leiad sõbraliku teeniduse, maitstavad palad, lastele mängunurga ja meeldiva atmosfääri.

Mängi kaasa kohvikutepäeva templimängu! Templikaardid saadaval kõigis kohvikutes. Külasta ja tee ost vähemalt seitsmest kohvikust, küsi kaardile sellekohane kinnitus ja too päeva lõpuks templikaart Türi vallavalitsuse sisehoovis asuvasse ajastupeo kohvikus asuvasse loosikasti.

MAI Türi ühisgümnaasiumis

**TÜG teeb
ja toimetab**

TÄNUÕHTU

Märkamine on meie kooli jaoks üks olulisemaid koostööaluseid, millega hoiame oma väärtused püsivalt kõrged. Tänuõhtu on üritus, mis on kutsunud ellu Türi ühisgümnaasiumi esimesel aastal ehk juba 13 aastat tagasi. Sellel üritusel tunnustatakse kooli tublimaid õppureid, edukaid sportlasi, kauni kunsti loojaid, aktiivseid noori ja kooli sõpru.

Sellel aastal esitasid õpilased ja õpetajad neljas kategoorias ligi 30 kandidaati. Järgmises voorus sai koolipere anda e-hääle iga kategooria ühele kandidaadile, tänuõhtu nominentideks said kõige enam hääli kogunud õpilased. Laureaadid valis välja õpilastest ja õpetajatest kokku pandud žürii.

Tänuõhtust on välja kasvanud suurejooneline traditsioon ja tänu Kaia Ivale oleme saanud laureaate tunnustada rahalise preemiaga. Kaia Iva perekond on peale tema lahkumist otsustanud seda traditsiooni jätkata.

Õppetöö preemia laureaadile on perekonna kõrval oma panuse andnud ka õpetajad, kes sellel aastal toetavad preemia saajat rahaliselt.

2024. aasta tänuõhtu laureaadiid ja nominendid on:

Õppetööpreemia:

- Anet Ivanov - laureaat
- Heidi Kriik

- Kameron Pukka
- Joosep Laagemann

Sportipreemia:

- Karolin Surva - laureaat
- Mehis Meesaak
- Andreas Jõeäär

Aktiivse õpilase preemia:

- Mia Jasson - laureaat
- Hubert Luste
- Heidi Kriik
- Anet Ivanov

Kaunite kunstide ja sõnakunsti preemia:

- Marianne Riško - laureaat
- Mariette Villemis
- Laura- Liisa Toodre
- Hubert Luste

Usun, et kõik me oleme kuulnud erinevaid definitsioone, luuletusi ja laule sõprusest, aga meie meelest võiks selle kõik kokku võtta väga lühidalt: sõber on see, kes on sinu jaoks alati olemas, kellele saad toetuda ja kellega oma rõõme jagada isegi siis, kui ta asub kasvõi Austraalias. Türi ühisgümnaasiumi kooli sõber 2024 on Türi aianduse ja mesinduse selts.

Palju õnne kõikidele laureaateidele ja nominentidele!

VALLAVANEMA TÄNUÜRITUS

Maikuu lõpus toimunud vallavanema Sulo Särkineni vastuvõtul tänati ka meie tublimaid abituriente, kelleks olid Marianne Riško, Mae Treve, Käröliina Paumverk, Mehis Meesaak, Lizette Kopolovets, Anet Ivanov, Kameron Pukka, Sergo Miljan, Karolin Surva, Andreas Jõeäär, Kertu Ševerev, Mariette Villemis ja Emma Künnapu.

ERASMUSE PROJEKT

Mai alguses käisime grupi õpilaste ja õpetajatega Erasmus+ noortevahetuse projekti raames Sloveenias. Teemaks oli „Roheteadlikkuse tõstmine Euroopa noorte seas”, mille eesmärk oli võrrelda Sloveenia ja Eesti looduslike erinevusi ning selle kaudu pöörata tähelepanu roheteadlikkusele ja keskkonnasäästlikkusele. See oli erakordne võimalus avastada uut riiki ning selle käigus end harida.

Reisi jooksul käisime me mitmes imeilus ja põnevas kohas ning tutvusime ka erinevate Sloveenia linnadega. Kõige südamelähedasemaks jääb meile ilmselt Škofja Loka, kus me selle reisi ajal õõbisime ning mida kõige rohkem ka omapead avastasime. See on imekaunis väike linn ilusate vaadetega, millest kordagi ära ei tüdinud. Küllastasime reisi käigus mitmeid huvitavaid kohti: Vilencia koopaid, kus meid võlusid pimedad maa-alused käigud ning hiiglaslikud stalaktiidid ja stalagmiidid. Saime teada koobaste looduslikust toimimisest ja avastasime koobast kuni 72 meetri sügavusele. Pirani linn, mis on üks Sloveenia populaarsemaid reisisihtkohti, on oma kitsaste tänavate ja Veneetsia stiilis arhitektuuriga ka vihmase ilmaga ilus koht, kus jalutada. Küllastamata ei jäänud ka Sloveenia pealinn Ljubljana, kus saime näha Sloveenia ajaloolisi ehitisi. Samuti küllastasime Koperi sadamat, kus räägiti meile sadama toimimisest ning erinevatest looduslikest probleemidest, mida sadam ning laevaliiklus tekitada võivad. Škocjanski Zatoki looduskaitsealal saime näha erinevaid katsealuseid loomaliike ning kogusime juurde teadmisi erinevatest võõrliikidest, kes ohustavad Sloveenia kohalike liikide elu.

Matkasime ka Vintgar Gorge kanjonis, kus oli kristallsele jõgi ja kõrged kaljuseinad - selliseid vaatepilte Eestis ei näe, seega oli meie kõigi jaoks väga põnev kogemus avastada nii lummat kohta, mida inimtegevus väga minimaalselt puutunud on. Meie teele jäi ka kuulus Bledi linn oma türkiissinise järve ja sooja päikesega ning Savica juga pakkus mööda treppe ronides ilusat vaadet, füüsilist väljakutset ja ka põnevat seiklust. Reis Sloveeniasse andis meile võimaluse laiendada enda silmaringi, nähes totaalselt teistsugust loodust ning uurides koos teiste Euroopa noortega võimalusi keskkonnasäästlikkuse suurendamiseks.

TULE MEIE KOHVIKUSSE!

Kultuuririkkuse kohvik TÜGis 2. juulil.

• Türi ühisgümnaasiumi Kellaneljakohvik muutub üheks päevaks kultuuririkkuse kohvikuks, pakkudes kella 8 kuni 12 erinevate rahvuste traditsioonilisi hommikusööke. Maitsev suutäis, mõnus seltskond ja positiivsed emotsioonid juba hommikul, et päev saaks õige hoo sisse.

• Kogu sellel päeval teenitud tulu läheb Väikese Prints fondi, mis antakse välja Türi ühisgümnaasiumi abiturientidele (tele), kes on oma tegemistes silmapaistvalt järginud kooli väärtusi – tahe õppida ja areneda, hoolivus, koostöö ja harmoonia.

„Ja siin on mu saladus, väga lihtne saladus - ainult südamega võib õigesti näha, kõige tähtsam on silmale nähtamatu.“

„Väike prints“ Antoine de Saint-Exupéry

TAIKSE KÜLALEHT

JUUNI 2024

TAIKSE küla esmamainimisest 460 aastat
Rahvaraamatukogu seltsi asutamisest TAIKSES 100 aastat
Kultuurimaja avamisest 60 aastat

Taikse

1564

TAIKSE küla elu läbi kultuuri ja hariduse

Laul Taiksest

Taikse külal on oma laul, mille muusika ja sõnade autor on 1978. aastast Taikses elav Ülle Koppel. Laul on kirjutatud esimeseks küla kokkutulekuks, mis toimus 9. juunil 2001. aastal. Õnneks on laulu sõnum ajas muutunud ja praegu peatub rong Taikses kaheksal korral päevas.

Me elame Taikses, kes kauem, kes vähem,
mu külakesest väiksest on lauluke see.
Ei ole mäge, ei järve, ei jõge,
kuid lillede vikerkaar kahel pool teed.

Kuid meil on raudtee
ja kuigi rongid siin ei peatu,
rongi aknast võid lehvitada meil.
Jah meil on raudtee,
mis sest et rongid siin ei peatu.
Meil on raudtee ja selle ühes otsas
Tallinn, teises Viljandi.

Siin hommikul puistavad majad end tühjaks,
kes kooli, kes tööle peab töttama siis.
Kuid suvel kui karjamaad must-valge kirjud,
on lastest nii kirevad me külateed.

Kuid meil on raudtee

Sõnad ja viis Ülle Koppel

Küla lipp ja laul

Taikse küla lipp pühitseti 9. juunil 2001. a. Lipul on päikesekollasel taustal kujutatud 7 karikakart, mille kroonlehtede arv kokku on 2001. a külas elanud leibkondade arv. Samuti on lipule kantud antiikses kirjastiilis küla nimetus „Taikse“ ning küla esmamainimise aasta 1564. Lipp on külaelanike enda tikitud.

Vaatamisväärsused

Küla maadel asub Linnametsa ehk Rabamari kivi, mis asub Otsa talu põllul. Kivi pikkus on 4 m, laius 3 m, kõrgus 2,1 m ja ümbermõõt 13,4 meetrit. See on jämekristalne tugevasti murenenud ja lõhenenud pude rabakivirahn. Sellest ka nimetus Rabamari, st tugevasti pudenev ehk rabe.

Seoses asustusüksuste piiride muutmisega asub Taikse küla territooriumil alates 2020. aasta 8. maist Balti keti mälestuskivi (pildil).

Tuntud inimesed

Kuulsatest inimestest on Taiksest pärit:

- Muusikaseltsi ja pasunakoori asutaja kooliõpetaja Gustav Pulbert (1870-1946).
- Ajakirjanik ja novellist Kustas Kotsar (1872-1942).
- Laulukoori asutaja Tõnis Nerep.
- Korvpallur Lea Vene (neiuna Kiis).
- Orienteerujad Helle Allik (neiuna Trossmann) ja Kristjan Trossmann.

Küla ajaloo kronoloogia, üldiseloostus ja elanike arv

Esimesed teated külast on pärit 1564. aastast. Esialgsed nimed on olnud Taykas, Taicks, Taiks, Taika, Taieks, Toiksi. Taikse küla on kuulunud Särevere mõisa koosseisu. Aastast 1953 kuulus küla Oisu valla alla. Alates valdade ühinemisest 23. okt 2005. a kuulub Taikse küla Türi valla koosseisu.

Taikse küla keskus asub Türi linnast 5 km kaugusel, piirneb Mäeküla, Raukla, Tännassilma ja Vilita küla ning Särevere alevikuga. Küla pindala on aastast 2020 11,5 km².

2000. aasta rahvaloenduse andmeil elas külas 244 inimest.

1.01.2006 elas Taikse külas 218 elanikku, 1.01.2020 oli elanikke 170 ja 1.05.2024 seisuga on külas 150 elanikku.

29.09.2006. aastal avati peale põhjalikku remonti Türi-Arkma tee, millega koos rajati ka kergliiklustee Säreverest kuni Mäeküla teeristini.

Raudteeliiklus läbi Taikse küla

1900ndate aastate algul valmis Tallinna-Viljandi kitsarööpmeline raudtee, mis läbis peatusteta ka Taikse küla. 1970ndate algul ehitati laiarööpmeline raudtee. Esimene rong peatus Taikse rongipeatuses 11.11.2006. aastal ja ametlik rongipeatuse avamine toimus 15.11.2006. aastal.

9. juunil 2023. aastal avati täielikult renoveeritud ooteplatvorm, mis on ajalooline kahes mõttes. Taikse ooteplatvorm avati sellel sajandil juba teist korda ning lisaks on tegemist Eestis esimese platvormiga, kuhu on paigaldatud päikesepaneelid, mis suudavad katta kogu perrooni energiavajaduse. Täna sel päeval peatub Tallinnasse sõitev rong peatuses Taikse kell 7:00; 11:21; 15:31; 19:03 ja Viljandisse sõitev rong peatub Taikses kell 9:12; 13:28; 16:20; 19:14.

TAIKSE KULTUURIMAJA

1964. aasta suursündmuseks oli kauaoodatud kultuurimaja valmimine. Avapidustused toimusid jaanilaupäeval, 23. juunil.

Esinesid Taikse taidlejad, peost osavõtjaid oli ligikaudu 250 inimest. Kultuurimaja valmimine avas uued võimalused – sai kutsuda esinema külaliskollektiive, kutselisi teatreid jt. Maja algne projekt telliti Edasi kolhoosile kontorihoone ehitamiseks (arhitekt Nikolai Kusmini kontori ja 150 kohaga maaklubi tüüpprojekt nr 65). Tööde käigus ehitati aga kontorihoonesse koosolekute saal projektis ettenähtust pikem, et saaks hoonet ja ruume kultuurimajana kasutada. Esimene üritus uues Taikse kultuurimajas oli Milvi ja Leo Rehela pulmapidu, mis toimus 27.06.1964.

1970ndail tegutses Taikses kultuurimaja juures meesansambel, rahvatantsurühm, puhkpilliorkester (juhatas Laine Koppel), naisansambel, näitering, Spetsialistide Klubi, ansambel Rüblikud (juhendaja Peeter Paal). Sellest ajavahemikust said alguse ka igakuised peoõhtud, mida on kutsutud puhkeõhtuks, pereklubiks, kohvik-klubiks, tantsuõhtuks jms.

Kultuurimaja töötajad vahetusid suhteliselt kiiresti. Nii on töötanud Taikse kultuurimajas aastatel 1964-1990 Marje Kaljumäe, Laine Koppel, Milvi Rehela, Helle Juhkental, Peeter Paal, Helle Soo, Ellen Nugis, Silvi Anton, Ira ja Kaido Laasi, Anneli Murd, Mare Jaanimäe, Hele-Mall Kärner, Priit Pärna. 1990. aastal tuli kultuurimaja juhatajaks tagasi Ellen Nugis, kes töötas aastani 2000. Aastatel 2000-2002 töötas Taikse kultuurimaja juhatajana Helle Soo, kes hiljem kuni 2015. a lõpuni töötas maja perenaisena.

1993. aastal tegutsesid kultuurimajas naisansambel (juhendaja Ülle Koppel), käsitööring (juhendaja Marik Noodla), saksa keele ring (juhendaja Lea Sillaots) ja lasteansambel (juhendaja Ellen Nugis). Paar aastat hiljem lisandus naisrahvatantsurühm, mida juhendas Velli Leesmaa. Lühikest aega toimusid kaks korda nädalas ka kinoseansid. Seoses televisiooni arengu, SAT-TV ja videofilmide tulekuga aga rahva huvi kino vastu vähenes ja kino näitamine lõpetati. Aastatel 1998-2002 tegutses eakamate naiste lauluansambel, mida juhendas Ellen Nugis.

2000. aastate algus tõi teistsuguse kultuurikorralduse. Oisu kultuurijuhid (Ülle Välimäe, Kaare Kiho, Kaidi Ehamäe ja Piret Lai) tegelesid nii Oisu rahvamaja kui ka Taikse kultuurimaja majanduspoole ja ürituste korraldamisega. Taikse kultuurimaja perenaise ametis olnud Elle-Mai Pent (2000-2002) ja Helle Soo (2002-2015) tegelesid kohapeal ringide töö korraldamise ja maja korrashoiuga.

Kultuurimaja võis pidada tõeliseks kogukonnakeskuseks, kus tegevusi jagus nii noortele kui ka vanadele, peoõhtutel käidi tantsimas lisaks kohalikele ka kaugemalt. Tantsuõhtud toimusid talveperioodil enamasti korra kuus. Lisaks tähistati rahvakalendri ja muid tähtpäevi.

Memmede tantsurühm Krookus alustas 2002. aasta sügisest, rühma juhendaja oli Helle Soo. Tantsumemmed on esinenud oma maja üritustel, valla üritustel, maakonna laulupidudel, Kabala laulupidudel ja eakate kokkutulekutel.

Alates 2002. a asus majas tegutsema käsitööring Nobedad, mille juhendaja oli pikki aastaid Leili Rannik. Aastatel 2007-2008 käidi koos igakuiselt. Käsitööringi kuulus sel ajal 12 liiget, kellest enamik ka kõikidel kokkusaamistel kultuurimajas kohal käisid. Alates 2015. aastast oli käsitööringi juhendajaks Thea Luuasep.

1. septembril 2013. a liideti Taikse kultuurimaja Türi kultuurikeskusega.

Alates 2014. a tegutses kultuurimajas ansambel, mis tegutses kahes koosseisus, mõlemasse koosseisu kuulusid Taivo Lippur ja Aime Lippur. Kultuurimajas tegutses sel ajal laste laulu- ja mänguring, juhendaja Ülle Koppel, kes on mängu ja laulu juurde toonud juba ka nende laste vanemad. Juhendaja käe all õpetati lastele selgeks näitemängud ja laulud. Juhendaja oli ka esinemiste jaoks lavakujunduste autor ja dekoratsioonide valmistaja.

1. jaanuarist 2016 lõpetas Taikse kultuurimaja Türi valla allasutusena toimimise. Maja omanikuks on Türi vald. Praegu haldab kultuurimaja eraõiguslik mittetulundusühing, kes tegutseb majas vallaga sõlmitud tasuta kasutamise lepingu alusel. Aastast 2020 ei toimu enam kultuurimajas ringe, mille juhendajatele valla eelarvest tasu makstaks.

Taikse kolhoosielu

Edasi kolhoos asutati 27. märtsil 1948. a, s.o aasta varem kui teised. Protokolliraamatus nimetati seda Taikse-Mäeküla põllumajanduslikuks artelliiks Särevere vallas. Kolhoosi asutajaliikmeid oli 14 perest kokku 22. Ühistöö algas 9. aprillil 1948. aastal. Edaspidi peeti koosolekuid iga kümne-konna päeva järel.

Pärast 1949. aasta küüditamist asutati hirmuõhkkonnas igasse külasse oma kolhoos, kokku 14 kolhoosi endise Oisu valla territooriumil. Järgmisel aastal algas nende ühendamine. Omavahel ühinesid Tännassilma ja Taikse-Mäeküla Edasi kolhoosiks.

Kolhoosi esimeheks oli Ruudu Rannik ning seejärel Lembit Nerep. Pärast Lembit Nerepit valiti kolhoosi esimeheks August Pent, kelle esimeheks olemise ajal alustati kolhoosi juhatuse ja rahva tahte kohaselt lõpuks Taiksesse kultuurimaja ehitusega. 1960ndate teisel poolel töötas mõnda aega esimehe kohusetäitjana Rudolf Pent, pärast teda oli kolhoosiesimeheks Enn Marran.

1968. aastal ühines omakorda Kevade kolhoos Edasi kolhoosiga ja kolhoosi esimeheks sai Jaan Kalev. Viimane kolhooside ühinemine toimus 1976. aastal kui Edasi kolhoos liideti vastu rahva tahtmist Estonia kolhoosiga. Estonia kolhoosi esimeheks oli Heino Marrandi. 1992. a sai Estonia kolhoosist OÜ Estonia, mis tegutseb tänase päevani, olles Türi valla üks suuremaid tööandjaid.

Taikse kultuurimaja aastal 1964.

Taikse kultuurimaja esimene üritus 27. juunil 1964. aastal oli Milvi ja Leo Rehela pulmapidu.

Taikse kultuurimaja aastal 1971...

...ja aastal 2020.

Edasi kolhoosi töötjad ekskursioonil. On aasta 1954. Autojuht on Heino Rannik.

TAIKSE KULTUURIELU

Kooliõpetaja Gustav Pulberti algatusel kogunesid 1894.aastal Taikse koolimaja asjast huvitatud isikud, kes panid aluse Türi Muusika Seltsile, mille esimeheks valiti Kustas Kotsar. Seltsi juures tegutsesid laulukoor ja puhkpilliorkester, mida juhatas Gustav Pulbert.

Taikse küla sajandivahetuse ja 20. sajandi alguse kultuurielu toimus peamiselt taludes, kus korraldati vahvaid tantsupidusid.

Üle ümbruskonna olid kuulsad Saare talu jaanipeod. Saare talu perepojad Juhan ja Karl olid kanged lõõtspillimängijad. Saare talu rehe all peeti pidusid ka teistel tähtpäevadel.

Tantsimas käidi veel ka Jaani talu küünis, noored käisid vahelduseks tantsupidudel ka Rauklas Möldrihansu küünis.

Esimene grammofon oli Palsi talus

Taikse küla esimene grammofon oli Palsi talus. Sealne grammofon oli saadud mõisast 1920ndate alguses. Selle talu grammofon mängis sageli talgutel meeleolu loomiseks. Pärdi talusse osteti grammofon 1925. aasta paiku.

Taikses on ikka ka näitemängu harrastatud. Nii mängiti „Libahunti“ esimest korda juba 1920ndail aastail.

Üheks vaba aja veetmise võimaluseks oli külarahval simmaniõhtu, mida kohalikud nimetasid „lamakaks“. Sõna lamakas autoriks oli kohalik kooliõpetaja Verner Aksel ning seda sõna kasutati hiljem juba üle maakonna.

Simmanid toimusid suvel ümberkaudsetes küünid, kõige sagedamini aga siiski Saare talus, kuna seal oli spetsiaalne tantsuplats ja suur kiik. 1930ndail tehti jaanituld Palsi ja Indreku (Hindreku) talu lähedal asuvas maantee ja raudtee ristis.

1930ndatel oli isetegevus koondunud raamatukogu juurde. Kooliõpetajate Lareteide eestvedamisel

sai näitering uue hoo, lavastati „Rummu Jüri“ ning uuesti „Libahunt“. Mängiti veel „Neetud talu“ ja „Tagatipu Tiisenoosenit“. Igaks suuremaks pühaks õpiti selgeks uus näidend, tavaliselt olid need suured kolmevaatuselised näidendid.

Taikse rahvas külastas tihti teatrilavastusi Türi, seal tuli tahtmine ka ise näidendeid teha. Taikses oli päris kõva näitetrupp, enamasti kõik uued näidendid mängiti läbi.

Näitlejad õppisid teksti ise, kooliõpetajad olid alati nõu ja jõuga abiks. Esinemas käidi kaugemalgi, näiteks Laupal, Lokutal ja Tõrvaugu jahilossis.

Aastas lavastati keskmisel kolm näidendit

1938. aastal asutati Taikses keelpilliorkes-

ter. Orkestriga käidi esinemas Vilital, Laupal, Türi, Lokutal, Käreveres.

Teise maailmasõja ajal oli küla kultuurielu suhteliselt tagasihoidlik. Rahvusarhiivi materjalidest selgub, et 1943. aastal avati uuesti Taikse rahvamaja Taikse koolimaja ruumides.

Edasi tegutses keelpilliorkester, mängiti tantsuks oma pidudel ja käidi esinemas võõrsilgi. Täie hooga tegutses ka näitering, lavastati suuri näidendeid, näiteks A. Kitzbergi „Libahunt“. Aastas lavastati keskmiselt kolm näidendit ja etendusi mängiti Jaani talus.

Pärast 1944. aastat tekkisid näiteringil suured raskused, kuna kõik tükid olid kas keelatud või vähemasti ebasoovitavad. Nii jäi lavastamata näiteks „Parvepoisid“.

1940ndate teisel poolel tuli Taikse rahvamaja juhatajaks Magda Mänd. Ta oli väga hea organisator, ise ta küll ringe ei juhendanud, kuid palkas juhendajaid mujalt ja igaks ettevõtmiseks sai kiiresti rahva kokku.

Nii tegutsesid sel ajal rahvamajas tantsuorkester, meeskvartett, nais- ja segaansambel, näitering, sõnakunstnikud-deklamaatorid, iluvõimlejad. Kõigist esinejatest moodustati segakava, millega käidi esinemas rajooni teistes kultuurimajades.

Tuntud olid Taikse akordionimängijad

1950ndail aastail toimusid rajoonisisesed ja vabariiklikud isetegevuse ülevaatused. Kõik kultuurimajad pidid rajoonisestel ülevaatusel igal aastal esinema uue kavaga.

Taikse rahvamaja trump oli Kaljumäede perekonnaansambel. 1950ndail ja 1960ndail tegutses rahvamaja juures naisansambel, segarahvatantsurühm ja lasterühm (juhendaja Aino Laas).

1960. aastail juhtis taidlusel kooliõpetaja Mai Meesak, kes oli hea ringijuh. Tema juhendada oli peamiselt muusikaelu - naiskoor, segakoor, naisansambel ja lastekoor.

Tuntud olid ka Taikse akordionimängijad. Sageli mängiti pidudel vaheldumisi pilli käest-kätte andes. Tuntuim lõõtsamängija oli Karl Aasa, kes koos Raivo Kaljumäega (viul) käis pidudel tantsuks mängimas kaugemalgi. Koos käis ka nn pudeliorkester, mille organiseerijaks oli Arved Laasi. Põhiliselt mängiti oma küla üritustel.

Pildil on Taikse kultuurimaja isetegevuslased Türi ülevaatusel. Aasta on 1953.

Rahvaraamatukogu selts ja Taikse raamatukogu

Taikses alustati rahvaraamatukogu seltsi loomisega 1924. aastal kooliõpetaja Gustav Pulberti eestvedamisel, seltsi asutajaliikmeiks olid peale kooliõpetaja veel Gustav Aksel ja August Kaup. Palve selts ametlikult registreerida laekus Rakvere-Paide Rahukogule 1924. aasta mais, kuid Rahukogu lükkas esmalt palvekirja tagasi.

Hoolimata sellest, et seltsi koheselt ei registreeritud, hakkasid seltsi liikmed tegema ettevalmistusi raamatukogu asutamiseks, mille eestvedajateks olid Valter Pormann ja Oskar Rullinkoff. Ruumid leidis raamatukogu endale Palsi talus.

Iga seltsi liige annetas loodavale raamatukogule vähemalt ühe raamatu ja annetusi tuli ka külarahvalt. On teada, et 1925. aastal Taikses raamatukogu juba tegutses, raamatuid laenutas põhiliselt Oskar Rullinkoff ja vahel ka Valter Pormann. Raamatukogu oli avatud pühapäeviti ja ühel õhtul nädala sees.

Rahvaraamatukogu seltsi ülesandeks oli raamatukogu arendamisega tõsta piirkonnas inimeste üleüldist haridust ja teadlikkust. Selts korraldas tasuta näitemängu- ja peoõhtuid, kogu sissetulek läks raamatute ostmiseks. Nii palju kui selts pidudega raha teenis, teist samapalju andis ka riik raamatute soetamiseks raha juurde. 1936. aastal oli raamatukogus juba 751 köidet.

Palsilt kolis raamatukogu mõne aasta pärast Otsa talusse, seal laenutasid lugejatele raamatuid Helmi Pent, Jaan Saarepõld ja Osvald Saarepõld. Otsalt kolis raamatukogu peatselt Pärdisauna talusse, kus raamatute laenutajaks oli Armilde Nerep. 1941. aastal liikus raamatukogu edasi Taikse koolimaja ruumidesse. Kooliõpetajaks oli sel ajal Verner Aksel, kes algul soovijatele raamatuid laenutas, hiljem oli seal laenutajaks Raivo Kaljumäe.

Raamatukogu jaoks saabusid keerulised ajad. Võimude vahetuste ja sõja tõttu raamatukogu vahepeal suleti, siis lubati taasavada tingimusel, et fondist on eemaldatud ebasobiv kirjandus. Ebasobivaks peeti saksavaenulikku, kommunistlikku ja juudikirjandust.

1943. aastal töötas raamatukogus Ott Arviste, seejärel aastatel 1944-1948 Magda Mänd. Peale nõukogude võimu saabumist tuli taas fondi „puhastada“. Seekord sattusid põlu alla Eesti Vabariigi perioodil välja antud trükised ja Saksa okupatsiooni ajal ilmunud teosed, ei halastatud Euroopa kirjandusklassikutelegi – kõik sellised raamatud tuli hävitada. Sõjajärgsetel aastatel oli tähtis sotsialistlik võistlus ning ühiskondlik-poliitiline kirjandusepropaganda, mille kohta peeti eriarvestust.

Peale sõda kolis raamatukogu mitmed korrad ühest talust teise – algul Luuasepa, siis Albre ja seejärel Jaani talusse. Sel perioodil vahetusid tihti ka raamatukogutöötajad, seda kuni 1971. aastani, mil tööle asus Ilse Tammekänd, kes töötas juhatajana ühtekokku viisteist aastat. Aastatel 1985-1986 töötas raamatukogus Ege Mucker, seejärel pikemat aega Heli Petrovits ja Eve Oja. Alates 1973. aastast asus raamatukogu Taikse kultuurimaja (praegu seltsimaja) ruumides.

Taasiseseisvunud Eesti ajal on Taikse raamatukogu mitmel korral liidetud suuremate raamatukogude külge. 2000. aastal ühendati Oisu valla keskraamatukoguga. Sel ajal Taikse raamatukogu ruume laiendati, remonditi ja avati internetipunkt kahe arvutiga. 2006. aastal ühendati omakorda Türi raamatukoguga.

Mitu aastat kestnud hirm, et Taikses raamatukogu peatselt suletakse, sai tõeks 2015. aastal, mil otsustati, et valla kulude kokkuhoiuks tuleb sulgeda mitmed valla allasutused. Nende hulgas oli ka Taikse raamatukogu, mis lõpetas tegevuse valla allasutusena 1. detsembrist 2015. a. Sulgemishetkel oli raamatukogus arvel olevaid ajakirju ja raamatuid 8988 eksemplari.

Foto aastast 1975: Taikse raamatukogu juhataja Ilse Tammekänd töö juures.

TAIKSE KOOL

1840. aastal palgati Säreveere valda oma lugemise õpetaja, mõisa kangur Rein Ekart. Elukohaks oli tal (ühtlasi ka palgaks) Punnissaare Kangru talu. Ta käis vallas ringi ja õpetas lapsi lugema. Taikes kogunesid lapsed Toomni tallu, mis asus praeguste Jaani ja Jüri talude vahel. Lapsed lugesid päev otsa lauluraamatut. Õhtul loeti ette ja vastati peast laulusalme ja katekismuse peatükke, ka lauldi kirikulaule. Pühapäevadel anti alati Türi kirikus teada, millal on järgmine koolipäev.

1841-1845. a oli laste õpetajaks Kaarel Hermann ehk Kubja-Kaarel. Ta oli selles ametis soldatiks-minemise kartusel. Sel ajal oli juba nädalas üks kindel koolipäev. Kubja-Kaarel elas Põikva-Selja talus oma isa juures ja käis neli päeva nädalas mööda valda koolitamas. Üks päev Raukla külas Adra talus, teine päev Taikse küla Otsa talus, kolmas päev Viital ja neljas Põikval.

1845.-1855. a oli koolipapaks Mihkel Goldberg, kes oskas ka viiulit mängida ja õpetas vaimulikke ja ilmalikke laule. Laupäeva ja pühapäeva õhtuti kogunesid inimesed tema juurde laulma. 1855.-1865. aastani oli õpetajaks Johann Rosenstrauch. Taikes käisid lapsed tema ajal koos Jaani talus. Õpetamise ajal oli kooliõpetaja ise voodis selili ja lapsed lugesid.

1865. aastal asutati Taikse külla juba korralikum kool. Esimeseks kooliõpetajaks sai Hans Kõll, kes oli ametis ainult ühe aasta. Palgaks said õpetajad kuni 1874. aastani ühe tündri rukist, ühe tündri otri ja õuemaa. Lehma karjamaa oli üldine, samuti heinamaa. Järgmine õpetaja oli Jüri Adelbert, kes õpetas aastani 1869. Taikes peeti kooli sel ajal kaks korda nädalas (nagu Põikval).

1869.-1889. aastail oli õpetajaks Jüri Pulbert. Kooli hakati pidama 5 päeva nädalas, 15. oktoobrist kuni 15. aprillini. Koolisundus oli 3-aastane, 10-13 eluaastani.

1874. aastal, siis kui kohad krunti aeti, anti ka koolile praegune koolikoht 14 tiinu suuruses 60 rubla rendi eest, mille maksis vald ja peale selle veel 40 rubla rahas, 10 sülda puid ja 3 rubla koolimaja valgustamiseks. See norm kehtis kuni 1898. aastani.

Koolis õpetati piiblit, katekismust, lugemist, laulmist, kirjutamist ja rehkendust. 1878. aastast ka maadeteadust, 1882. aastast vene keelt, mida algul õppisid ainult 3. aasta poisid. Koolis olid sel ajal igasugused lastemängud, liulaskmised ja teised sarnased „ulakused“ keelatud.

1889. aastal valiti valla poolt õpetajaks Jüri Pulberti poeg Gustav. 1890. aastal ehitati uus koolimaja ja laste arv tõusis 25lt 45ni. Vene keel seati õppekeeleks 1894. aastal ja kooli peeti 6 päeva nädalas senise 5 asemel.

Eesti valitsuse algul muudeti kool 4-klassiliseks ja ruumide kitsikuse tõttu asus osa kooli kaks

Gustav Pulbert oli pikaajaline Taikse algkooli õpetaja aastail 1889-1926.

aastat Jaani talus. Teiseks õpetajaks valiti Johann Timson. Timsoni lahkumise järelle Marta Raskatšov.

1911. aastal oli koolis 51 õpilast. Taikse kooli omanik oli Säreveere vald. Kuna kool asus Alliku valla piiril, käis seal ka Alliku valla Piibu ja Mäeküla lapsi.

1918/1919. aastal käis Taikse koolis 49 last Säreveere vallast ja 21 Alliku vallast. Kuna kumbki vald ei olnud nõus teise valla laste eest kulusid kandma, jagati need kahe valla vahel proportsionaalselt laste arvuga.

1920. aastal oli koolis 105 õpilast, siis vähenes õpilaste arv 60-le. 1920ndate keskel muudeti kool 6-klassiliseks, seni oli 4-klassiline.

1926. aastal tulid Gustav Pulberti asemel õpetajateks Johannes ja Lilli Laretei. Õpetajad elasid koolimajas, kus oli kaks tuba ja köök. Kõõgi kõrval oli tuba ka kooliteenija jaoks.

1930ndate aastate teisel poolel lahkusid Lareteid Lokutale, asemele tulid Verner Aksel ja Eliise Strantson, kes hiljem abiellusid. 1940. aastal olid nad ühel koosolekul teinud iroonilisi märkusi nõukogude võimu suhtes ja nad vallandati. 1944. aastal emigreerusid Akselid Ameerika Ühendriikidesse.

1940ndate aastate algul olid Taikes õpetajaks Alvine Kuuskler, proua Passup (1940-1941), Ott Arviste (1941-1945?), Aliide Rändva, Magda Freiberg. 1949. aastal tuli kooliõpetajaks Jüri Aaspere.

Umbes kümme aastat, kuuekümnendate aastate teise pooleni, hoidsid koolil ja kultuurielul hinge sees Aino Laasi ja Mai Meesak. Taikse algkooli viimased õpetajad olid Anne Eensoo ja Elle Tuisk, kes mõlemad käisid koolitunde andmas Türi. Taikse kool suleti 1976. aastal Estonia kol-

Taikse algkooli viimased õpetajad ja 1.-3. klasside õpilased 1976. aastal kevadpeol.

hoosiga ühinemisel. Leiti, et odavam on lapsi vedada Retlasse, kui kooli pidada. Taikse lastevanemate poolt tõstatati küll mitmel korral mõte kooli taasavamisest, kuid paraku kooli taasavada siiski ei õnnestunud.

Taikse kooliaed ja -talu

Ilusaimaks ehteks koolimajadele on olnud kooliaiad. Juba Eesti vabariigi ajal propageeriti kooliaedade rajamist, nii sai õpilastele õpetust anda aiapidamises ja koduõue kaunistamises. Õppeaias kasvasid taimed loodusõpetuse, maateaduse, koduloo ja tööpäevete tundide õppematerjalideks ja töösüste õpetamiseks.

Taikse koolitalu suuruseks oli 16,27 hektarit, kooli kasutada olid ait-laut, puukuur ja kaks heinaküüni. 2-3 hektarit sellest oli põllumaa teravilja ja kartuli kasvatamiseks ning peenardeks, ülejäänud olid viljapuuad ja karja- ning heinamaa. Õpetaja Gustav Pulberti ajal peeti koolitalus loomi – lehma, hobust ja kanu. Õpetajate Lareteide ajal

Taikse kool 1950ndatel aastatel.

olid talus kolm lehma, sead, kanad, kalkunid. Ka õpetaja Rändva ajal olid loomad.

Talu võeti koolilt 1940. aastal. Väike kooliaed peenarde, lillede ja viljapuudega rõõmustas koolilapsi ja õpetajaid kuni kooli sulgemiseni 1976. aastal.

KASUTATUD MATERJALID

Heli Petrovits. „Oisu Raamat. Fakte ja mälestusi“ 2005, lk 153-155

Heli Petrovits. „Taikse raamatukogu: minevikust tänapäeva“ - Türi Rahvaleht 2.10.2015 lk 9
Heli Petrovits. „Taikse küla haridus-, kultuuri- ja kolhoosielu“ – artikkel raamatust „Türi. Kilde kihelkonna ja linna arengust“ VI osa, 2016, lk 45-58.

Lauri Suurmaa, Egge Kulbok-Lattik, Karin Paulus. „Igal vallal oma ooper. Eesti rahvamajade lugu“ 2023

Linda Tamman<Taikse kooli kroonikast (1929) - EKLA, f 199, m 39, 106/10 (III-8) < Türi khk.

Täname kõiki abilisid, kaasamõttelejaid, materjalide ja fotode jagajaid, tänu kellele sai meie koduküla erileht Türi Rahvalehe vahel ilmuda.

Fotod: erakogu, Eesti Rahva Muuseumi ja Järvamaa Muuseumi fotokogust

USUTLUS

HEINO RANNIK - TAIKSE KÜLA KÕIGE VANEM ELANIK (91 A).

Kuidas sattusid Taikse külla elama?

Minu isa sünnikodu on Tännassilma külas. Sündinud olen Põltsamaa linnas. Emaga tulime Taikse külla elama 1949. aasta sügisel. Alustasin töötamist 1952. aasta maikuu autojuhina, sama aasta sügisel läksin sõjaväkke, kus sel ajal teeniti 4 aastat. Peale sõjaväge 1956.aastal jätkasin tööd autojuhina. 1958. aastal võtsin naise, kellelega jäime siia (Taikse külla) elama. Abikaasa Leili töötas Raukla külas karjabrigadirina, mina töötasin kuni oma pensionile jääamiseni 1993. aastal autojuhina. Lisaks autojuhi tööle olen töötanud veel hooajatööna viljakombaini peal ja kraanajuhina.

Miks oled Taikesse elama jäänud?

Olen selline rahulik inimene - ei ole rändaja. Elasime oma abikaasaga kogu tema elu siin, kasvatasime lapsed ja käisime siin kandis tööl.

MAIU KOOSER - TAIKSE KÜLA ELANIK ALATES MAIST 1964

Miks oled jäänud Taikesse elama?

Minu lapsepõlv Taikes oli tore ja mõnus. Siis tundus päike soojem, rohi rohelisem ja aega oli küll ja küll. Teisel pool raudteed oli mets, kus sai isaga talvel suuskadel käidud metsloomadele süüa viimas. Suviti käisime emaga tööll kaasas – lehmad aeti sel ajal suvelaagrisesse – lüps toimus vabas looduses selleks ehitatud platsil.

Suveõhtud möödusid kooliaias palli ja uka-ukat mängides, ikka pimedani välja, kuni lõpuks koju aeti. Sel ajal oli Taikes veel algkool. Terve küla elas talvise nääripeo ja kevadpeo ootuses. Kõik koolilapsed tegid peokavas kaasa

- kes mängis näidendis, kes laulis, kes tantsis, kes mängis pilli - kedagi ei jäetud kõrvale. Ja kogu küla tuli vaatama.

Minu lapsepõlve jääb ka Taikse küla korterelamute ja uute eramute ehitusperiood. Ehitusplatsid olid ikka meile mängumaaks, jube põnev oli ju ronida pooleliolevas majas või paneelihunnikul, kuigi see oli keelatud!

Kõik külaelanikud olid omavahel tuttavad, kõik teadsid kõiki. Vanemad inimesed ajasid lastega juttu ja olid nende tegemistest huvitatud, see lõi turvatunde. Vahepeal sai lühikest aega ka linnas ja mujal elatud, kuid peale pere loomist tundus kõige parem koht oma kodu rajamiseks ikkagi Taikse küla - vanemate, tuttavate turvalises läheduses.

Kodu keset Eestit – see on parim koht elamiseks, igale poole hea liigelda – tund sõitu ja oledki Tallinnas, Tartus, Pärnus.

KAUR - TAIKSE KÜLA ELANIK AASTAST 2018.A.

Miks valisid elukohaks Taikse?

Valisin Taikse enda elukohaks, kuna tegu on aktiivse külaga, läheduses on erinevaid transpordivõimalusi ja kõik enam vähem vajalik on läheduses kättesaadav ning et olla enda tuttavate ja pere lähedal.

Mis siin meeldib, mis mitte?

Taikes meeldib mulle see, et siin on ümberringi loodus, rajoon on vaikne ja väike kogukond. Ja kui inimesel on huvi, siis on võimalik leida Taikse seltsimajast tegevust, samas ka Türi. Lisaks meeldib, et saab Türi. võtta tõukeratta, millega saab liikuda Taikse risti mööda kergliiklusteed, mis küll näitab oma vanust, aga sellegi poolest on ta olemas. Mulle ei meeldi, et enamuse küla investeringuid on tehtud küla keskele poole, aga ääred on jäetud pigem tühjaks.

Käru kooli maikuu pildis ja sõnas

Lõppakordi sai ka Käru kooli osalemine üldhariduskoolide arenguprogrammis. 15. mail toimus pidulik lõpuseminar Tallinna ülikoolis. Võtsime kokku kolme aasta tegemised, vaatasime tagasi, kust alustasime ja kuhu oleme jõudnud. Programmi raames viidi läbi koolikultuuri muutuse uurimus.

Uurimuse tulemustest saame järeldada, et meie koolikultuur on muutunud koostöisemaks ja samm-sammult teadus- ja tõenduspõhisemaks. Kool on loonud süsteemse andmete kogumise õppija õppimise toetamiseks.

Kool on teinud põhimõttelised muutused õpetajate õppimises ja õppepäeva disainis, näiteks õpetajate kindel koostööaeg, pikk vaheldusrikas tund õppimise süvenemiseks. Kindlasti on toetanud meie fookusteemat, lugemisstrateegiate teadlikku õpetamist, koostöö Käru raamatukoguga ja seda läbi lugemisisu programmi.

Sel aastal oli kokku 9 lugemisisu, millest kahel korral külastas meie kooli tuntud lastekirjanik: sügisel Ilmar Tomusk ja varakevadel Mika Keränen. Kindlasti ei tähenda arenguprogrammi lõpp seda, et saab loorberitele puhkama jääda. Vastupidi! Oluline on jätkata n-õ sisse-

töötatud tegevustega ja samm-sammult võtta juurde uusi fookusteemasid, millega õppija õppimist toetada.

Meie kooli järgmine fookus on õppija juurdekasvu uskumuste teadlik toetamine. Ikka selleks, et liikuda kooli visiooni suunas, ennastjuhtiva õppija kujunemise toetamisel.

Suurim muutus selleks on sõnalise kujundava hindamise sisseviimine kuni 6. klassi lõpuni. Lapsel peab koolis olema rahulik ja turvaline, ta peab tundma, et teda toetatakse ja temast hoolitakse - selleta õppimist ei toimu. Võime kinnitada, et Käru koolis loeb iga laps!

Ootame uusi uudishimulikke lapsi meie armsasse kooli!

KÄRU KOOLIPERE

PILTIDEL: Volbriöö-kooliöö nõidade tralliga.

Teeme Ära mõttetalgud - teostasime ideede korje kooliaia taastamise teemal ja leidsime vastused küsimustele: Mis? Kus? Mida? ja Kuidas? Mudilaskoori ja poistekoori tippsündmused: Käru kogukonna emadepäeva kontsert ja Järvamaa laulu- ja tantsupidu Türil. Elamusi rongkäigust ja ühes laulmisest jääb kogu eluks.

Õues mäng ja õues elu, see jah on kõige parem!

Käru lasteaia väikesed ja suured otsustasid üheskoos maikuu kolmanda nädala veeta linulaulu, tuule ja päikese seltsis ja avasid õues lasteaia.

Mudaköögist sai lõunapausil kätepesula. Unepesad aitasid lapsed ritta sättida kuuri katusealusesse. Noored loodushuvilised võtsid kätte luubid ja käisid putukamaailma uudistamas. Leiti punalutikas, lepapoi, sipelgaid, saajajalgseid, kimalasi. Märjati erinevaid ämblikke ja avastati ilus roheline kapsaliblika röövik, millele järgnes uudishimu kustutamine info leidmisega, kuidas röövikust saab liblikas.

Õues võeti ette veel kastipeenra kiletamine, suure aiakäru mulla ning komposti vedamine, kõrvitsa- ning herneseemnete külvamine ja kurgitaimede istutamine, kastekannu ning ämbriketega vee tassimine ja kastmisprotsessi organiseerimine.

Lapsed korraldasid omaalgatuslikult liivakastis ühise joonistamise hetke. Tuul tegi vigureid, lennutas pilte ning kutsus mängima. Paberid ja katteloor said laste sõrmede vahel tuule abil hoo ja isegi hääle. Ah, kui hea on uni, kui see õues tuleb!

Õuenädal kulmineerus matkapäevaga Rannametsa-Tolkuse õpperajal. Meie noored matkasellid vanuses kolm kuni seitse aastat olid suurepärased rännukaaslased: uudishimulikud, sõbralikud, tähelepanelikud ja loomulikult ka vastupidavad.

Raba kinkis lastele põnevaid kohtumisi

erinevate rabelanikega nii taime, putuka kui loomariigist. Söögipausil vaatetornis nautisid kõik tänuga kokkade armastusega tehtud ja meile kaasa pandud. Seejärel said julged kõrgustesse ronida ning vaatetorni tipus mere ja raba vaadet imetleda.

Seiklus oli pikk ja väsitav. Jahedasse bussi jõudes oli aeg elamusi jagada ja kosutavat unekest nautida.

Oli imetore... päev, nädal, tund... kõlasid laste suust. Sellised hetked on hindamatud, keha ja vaim saab kogemust ning kosutust.

Imelist suve soovib

KÄRU LASTEAIAPERE

Türi muusikakooli tegemised: lõpetajaid oli tavapärasest rohkem

Türi muusikakooli õpilased osalesid väga edukalt rahvusvahelisel akordionikonkursil „Concord of Sounds 2024“ Lätis. 24.04.-25.04.2024 toimus IV rahvusvaheline akordionikonkurss „Concord of Sounds 2024“ Lāti vabariigis, Marupe muusika- ja kunstikoolis, kus osalesid solistid ja ansamblid. Meie kooli esindasid konkursi videovoorus õp Kaidi Piigerti ja Silvi Nielsoni akordionisolistid.

1. klassi kategoorias osales õp Kaidi Piigerti õpilane Ott Oskar Ohu ja 4. klassi kategoorias Magnus Võtti, kes mõlemad said hea esinemise eest III koha. Õp Silvi Nielsoni õpilane Joonas Kreitsman saavutas 5. klassi kategoorias II koha. Konkursi videod salvestas Sergei Zinovjev.

Türi muusikakooli lõpetas XXXIV lend

Tänavu lõpetas Türi muusikakooli XXXIV lend noori muusikuid, keda seekord on tavapärasest rohkem – kokku 19.

Pilliõpetusosakonnas lõpetasid klaveri huvialal Eliisa Miazdzies ja Mark-Noel Poll (õp Miina Jõgisalu) ning Hanna

Kreitsman (õp Katrin Aesma), viiuli huvialal kiituskirjaga Raneli Hulko (õp Maris Viisma), tšello huvialal Carlis Rak, kiituskirjaga Ketren Viilip ja kiituskirjaga üldklaveris Keiti Viilip (õp Helen Ott) ning flöödi huvialal kiituskirjaga Jasmiin Piirmets (õp Viia Ivask).

Vaba õppekavaga osakonnas lõpetasid klaveri huvialal õp Kaidi Piigerti õpilane Lisänn Viilipus ja õp Anne Toome õpilased Robin Rannama, Jan-Marten Marrandi ja Maarja Plakk ning kiituskirjaga lõputunnistuse sai Andre Eensoo.

Viiuli huvialal lõpetas kiituskirjaga Laura-Liisa Toodre (õp Vello Schüts), tšello huvialal õp Helen Oti õpilased Marta Krull ja Mareli Maisalu (kiituskiri tšellos).

Akordioni huvialal lõpetas Mihkel Radala (õp Kaidi Piigert) ja trompeti huvialal Romet Nurmsalu (õp Peep Heinaste). Täiskasvanute osakonnas lõpetas akordioni huvialal kiitusega Ave-Maria Tootsi (õp Kaidi Piigert).

Tuult tiibadesse ja palju edu edaspidiseks!

SILJA AAVIK

Türi muusikakooli direktor

Türi muusikakooli tublimad lõpetajad koos õpetajatega vallavanema vastuvõtul.

DETAILPLANEERING

Türi linnas asuva Türi tehiskärve ja Türi lauluväljaku piirkonna kinnisasjale (lähiaadress A. Kurrikoffi tn 5a // Tehiskärve, katastritunnus 83701:004:0034) detailplaneeringu algatamine

Türi vallavalitsus algatas 28.05.2024 korraldusega nr 00 „Detailplaneeringu koostamise algatamine ja detailplaneeringu elluviimisega kaasneva keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmise“ Türi vallas Türi linnas asuvalle A. Kurrikoffi tn 5a // Tehiskärve kinnisasja detailplaneeringu koostamise. Planeeringuala suurus on 146 582 m². Detailplaneeringu eesmärk on supelranda teenindava hoonestuse ja valdaval puhkeotstarbeliste rajatiste rajamine, mis jäävad osaliselt supelranna ala sisse ning vähemalt 25 m kaugusele veekogu veepiirist. Veekogusse kavandatakse puskkaev ja veebatuudid. Planeeritakse tehniline infrastruktuur, jalgradade (promenaad) ja autoparkla rajamine. Veekogu keskel oleval saarele pääsemiseks kavandatakse jalakäijatele sild. Detailplaneering on kooskõlas kehtiva üldplaneeringuga.

Detailplaneeringu algatamise korraldusega, milles sisalduvad ka täpsemad eesmärgid ja põhjendused, saab tutvuda Türi vallavalitsuse kantseleis ja majandusosakonnas nende tööajal. Elektrooniliselt on korraldus avaldatud ametiasutuse dokumendiregistri kaudu, millele on tagatud juurdepääs Türi valla veebilehel www.tyri.ee, samuti väljaandes „Ametlikud teadaanded“.

Kõigi detailplaneeringu koostamise menetluskohustusdokumentidega saab tutvuda Türi vallavalitsuse majandusosakonnas selle tööajal. Digitaalset avaldamist võimaldavad menetluskohustusdokumendid on kättesaadavad Türi valla veebilehel www.tyri.ee kataloogis „Detailplaneeringud“.

Detailplaneeringu koostamise korraldaja on Türi vallavalitsus kui ametiasutus (asukoht Türi vald, Türi linn, Hariduse tn 3, telefon 384 8200, e-post vallavalitsus@tyri.ee). Detailplaneeringu kehtestaja on Türi vallavalitsus kui täitevorgan.

Suurel peol oli jäätmekäitlus kontrolli all

25. mail toimunud Järvamaa laulu- ja tantsupeol olid esmakordselt üles pandud 140-liitristest konteineritest moodustatud jäätmete sorteerimisjaamad. Jaamad kasutust ning jäätmekäitlust tulid üritusele appi jälgima ja suunama Türi ühiskonnaasumi noored. Suur tänu neile ja koolile koostöö eest! Ürituse jäätmekäitlus oli kontrolli all, sorteerimine toomis nii esinejate, küllastajate kui ka toitlustajate jaoks. Arenguruumi on alati, kuid seekord oli ka täitsa hästi!

Kokku on alates käesolevast aastast Türi vallal avalike ürituste tarbeks viis sorteerimisjaama, kuhu saab eraldi ära visata olme- ja biojäätmed ning sega- ja pandipakendi. Jaamad jäävad teenindama erinevaid Türi valla väliüritusi ka edaspidi. Lisaks on võimalik konteinerid rentida oma üritustele võttes ühendust Türi haldusega (tyrihaldus@tyri.ee).

INGA KÄRC

TEAVE

Türi haldus annab teada, et 22. ja 23. juunil on Türi jäätmejaam SULETUD.

Esimesed rahastusprojektide taotlusvoorud on lõppenud

Lõuna-Järvamaa koostöökoogu 2024. aasta taotlusvoorud on lõppenud. Esmaspäeval, 27. mail kinnitas koostöökoogu juhatus ettevõtlusmeetmesse 2.1 ja 2.2 esitatud projektide paremusjärjestuse.

Elukeskkonna ja kogukondade arengule suunatud meetmete 1.1 ja 1.2 taotlusvoorude tulemused said koostöökoogu juhatuselt poolt kinnitatud juba varem.

Perioodil 1.-15. märts 2024 avatud olnud taotlusvoorud laekusid meetmesse 1.1 „Kogukondade areng“ 3 taotlust ning meetmesse 1.2 „Investeeringud elukeskkonna arendamiseks, kultuuripärandi säilitamiseks ja kogukonna-teenuste pakkumiseks“ 15 taotlust.

Kõik taotlused jõudsid hindamisele. Kuna investeeringute meetmes küsiti raha ca 107 000 eurot rohkem, kui taotlusvoorude eelarves jagada oli, jäid mitmed head projektid sel korral rahastusest ilma.

Tegevusrühma poolt rahastusotsuse saanud projektide toel hakatakse tegema mitmeid põnevaid avalikkusele suunatud tegevusi – rajatakse Türi põhikooli kaasava aia taristu koos väliõppeklaasiga (pildil) kaasajastatakse Taikse kogukonnakeskust – muudetakse ruumid valgemaks ja soojemaks ning luuakse juurde uusi kasutusvõimalusi, soetatatakse Türi valla raamatukogudele laialdaste lisategevuste läbiviimiseks inventari ja

tehnilisi vahendeid, ehitatakse avalik mänguväljak Väätsa staadioni vahetusse läheduses, ostatekse sisustus Türi loomemaja mängude-toale, soetatatakse piirkondades turvalisuse suurendamiseks AED elustamisaparaate ning liikurmasin terviseradade hoolduseks. Ürituste korraldamisele suunatud rahade toel korraldatakse Imaveres piimapäeva, Türi linnaperefesti- vali ning aegade ja parkide rajamisega seotud inimestele inspiratsiooni loov koolitusreis n-ö aianduse olümpiamängudele.

Perioodil 5.-19. aprill 2024 avatud olnud ettevõtlusele suunatud taotlusvoorud laekusid meetmesse 2.1 „Tänapäevane ettevõtluskeskkond ning kohalikud tooted ja teenused“ 23 taotlust ning meetmesse 2.2 „Ettevõtete arendustegevus, koostöö ja ühisturundus“ 2 taotlust. Hindamisele jõudsid 24 taotlust, sest üks ettevõtte loobus tehnilise kontrolli käigus oma taotluse esitamisest. Ettevõtluse arengule suunatud investeeringute meetmes küsiti raha

ca 317 000 eurot rohkem, kui taotlusvoorude eelarves jagada oli, rahastusettepaneku said vaid 9 projekti 22st.

Nende projektide toel soetatatakse mitmeid nüüdisaegseid ja vajalikke seadmeid kohalikele väiketootjatele, renoveeritakse tootmis- ja ärihooneid ning muudetakse neid energiasäästlikumaks, sisustatakse pagarikoda, soetatatakse uued seadmed kohvikutesse jne. Lisaks on kavandatud teha erinevaid arendus- ja turundustegevusi kahele piirkonnas tuntud ettevõttele. Toetuse saanute täpsemad nimekirjad on leitavad veebilehel www.koostooogu.ee.

Tänaõnneks on Lõuna-Järvamaa koostöökoogu poolt kõik taotlused koos vajalike dokumentidega PRIA-le esitatud ning taotlejad võivad soovi korral alustada oma projektide elluviimist. Ametlikud otsused vormistab PRIA järgneva 50 tööpäeva jooksul.

KRISTINA GUDINAS

Türi vallavolikogus 30. mail

Türi vallavolikogu II koosseis kogunes istungiks 30. mail 2024 Türi vallavalitsuse haldushoones. Volikogu istungi päevakorras oli kümme punkti.

- Informatsioon
- Türi linna rajatavast toidusalust. Türi vallavalitsuse ehitus- ja keskkonnaspetsialist Inga Kärge ja Türi põhikooli direktori Tiina Lohur tegid ülevaate kavandatavast toidusalu projektist, mille elluviimiseks on saadud toetust LEADER meetmest.
- Inspiratsiooniaegade pargi projektist. Türi valla ettevõtja Reelika Marrandi tutvustas volikogu liikmetele planeeritavat inspiratsiooniaegade projekti.
- Türi vallavolikogu alaliste komisjonide esimehed tegid ülevaate komisjonide tööst.
- Türi vallavolikogu 30. novembri 2017 määruse nr 12 „Türi valla finantsjuhtimise kord“ muutmise. Esitatud eelnõuga täiendatakse määrust erisusega, mille kohaselt ei rakendata Türi valla 2025. aasta eelarve koostamisel finantsjuhtimise korra kogukondliku kokkuleppe alusel vallaelarve osa koostamise sätteid. Türi vallavolikogu otsustas määrust muuta.
- Türi vallavolikogu 17. detsembri 2021 määruse nr 20 „Türi Vallavolikogu töös osalemise seotud tasude ning hüvitiste suurused ja tasude ning hüvitiste maksamise kord“ muutmise (2 alternatiivset

eelnõu). Türi vallavolikogu otsustas vähendada volikogu töös osalemise seotud tasude suuruseid 2025. aasta algusest.

- Türi vallavanema ja Türi abivallavanema töötasu ajutine vähendamine. Türi vallavolikogu otsustas eelnõu lugemise katkestada.
 - Türi valla 2024. aasta lisaelarve (I lugemine). Türi vallavolikogu otsustas Türi vallavalitsuse ettepanekul eelnõu esimese lugemise katkestada.
 - Järva maakonna arengustrateegiale 2035+ lisatud arengustrateegia tegevuskava aastateks 2023–2027 muutmise heakskiitmine. Türi vallavolikogu otsustas kiita heaks maakonna arengustrateegia tegevuskava muutmise.
 - Türi valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2024–2035 kinnitamine (I lugemine). Türi vallavolikogu otsustas lõpetada eelnõu esimese lugemise.
 - Türi vallavolikogu eelarve- ja arenduskomisjoni koosseisu muutmise ning komisjoni koosseisu uuesti kinnitamine. Türi vallavolikogu otsustas komisjoni koosseisu lisada valimisliidu Tulevikuvallid Türi esindajana Kati Nõlvaku.
 - Türi valla 2024. aasta lisaelarve (II lugemine ja vastuvõtmine). Seoses eelnõu esimese lugemise katkestamisega jäi lisaelarve teine lugemine päevakorrast välja.
- TÜRI VALLAVALITSUS

Hea lapsevanem!

Kas sinul on vahel 2–8aastase lapse kasvatamisega keeruline toime tulla?

Osale koolitusprogrammis

IMELISED AASTAD

ANNAME PRAKTILIST JA PÄRISLALT TOIMIVAT NÕU, KUIDAS:

- kahtlastada lapse piire ja reegleid
- last julgustada ja kiita
- õpetada lapselt tunnetega toimetulemist
- lahendada konflikte
- stressiga toime tulla

KORRALDATUD LAPSENOID VAHEAJAL KERGE EINE

Milla:

27.08.2024

TEISIPÄEVITI KELL 17:30

Kuus

TÜRI PEREPESAS

Kontakt:

tyri@perepesa.ee
tel.53015313

MÄÄLMA HINNATUIM VANEMLUS-PROGRAMM!

Line-programmi koostaja: arkivvanem.ee/mediaseadusud

toetaja: tarkvanem.ee

toetaja: www.energiapoolus.ee

TÜRI MUUSIKAKOOL

UUTE ÕPILASTE VASTUVÕTT

2024/2025 õppeaastaks

esmaspäeval, 10. juunil kell 15.00-18.00

Eelregistreerimine katsetele konkreetse kellaja saamiseks kuni 7. juunini

kooli administraatori juures või telefonil 508 3213 (Silja Aavik)

Huvialad:

KLAVER, AKORDION, VIUL, KONTRABASS, KITARR, MANDOLIIN, KROMAATILINE KANNEL, PLOKKFLÖÖT, FLÖÖT, KLARNET, SAKSOFON, TROMPET, ALTSARV, TENORSARV, METSASARV, TROMBOON, EUFOONIUM, TUUBA, LÖÖPILLID.

Sisseastumiskatse koosneb viiest ülesandest - vabalt valitud laulu esitamine ilma saateta, rütmikatse, helide järel elaulmine, mälukatse ja harmoonilise kuulmise katse.

Registreerime 5-6-aastasteid lapsi EELKOOLI. Oodatud on ka põhikooli algklasside õpilased. Katsetei ei ole. Õppetöö toimub rühmaõppe vormis kaks korda nädalas 45-minutilise tundidena.

Õppetasu pilliõpetusosakonnas on 25 eurot, vaba õppekavaga osakonnas ning eelkoolis 21 eurot kuus.

Avalduste blanketid leiute kooli kodulehelt <http://test.tyrimuusikakool.ee/uute-õpilaste-vastuvotti>

Digitaalselt allkirjastatud avaldused palume saata kooli e-posti aadressile tyrimuusika@gmail.com

Registreerime soovijaid

TÄISKASVANUTE OSAKONDA

Õpe toimub vaba õppekava järgi 1,5 tundi nädalas valitud huvialal. Soovi korral on võimalik tundide mahu jagada mitme erineva huviala vahel. Ühe õppetunni pikkus on 45 minutit ja õppetasu 65 eurot kuus. Vajalik oma pilli olemasolu.

Milleks meile kaasav eelarve, kui meil on purskkaev

Türi vald on vaevunud aastaid kestva rahahädas. Tingitud on see liiga lühikesele ajavahemikule kokku surutud rohketest investeeringutest ja sellega kaasnevast liigsuurest laenukoormast. Kui varasematel aastatel saadi sellega hakkama, sest laenuintressid olid väikesed ja eelarve kasvas koos Eesti majandusega, siis nüüdseks on jäädud päris hätta. Selleks, et tulla toime, oleks kohe vaja üle miljoni euro lisaraha, et jooksev elu ei kannataks.

Liiga suured võetud riskid ja aastatepikkused valed finantsotsused on jõudnud kohale. Mul on kõige selle eest vastutama pandud vallavanemast lihtsalt inimlikult kahju, sest tema peaks korraga näitama nii häid tulemusi vallaelu korraldamisel kui ka hakkama saama järjest kuhjuva rahamurega. Tema pole nende jamade korraldamises osaline olnud.

Praeguse olukorra kujundlikuks näiteks on kokkuhoiu lisaeelarve arutamine. Ühest küljest on antud kõigile vallaasutustele kärpeülesanne 5% ja asutused on pidanud oma elu kõvasti piirama. Teisest otsast on kukil keskkonnainvesteeringute keskus oma kirjaga, milles ähvar-

dab hakata kunagist toetusraha tagasi küsima, sest pole täidetud lepingut, mille kohaselt peaks valla rahaline tuleml olema suurem, kui laenude teenindamiseks kuluv raha. Vallavalitsust peab ka tunnustama, et ta on vähemalt püüdnud ja teinud ettepaneku valla juhtimiskulusid kärpida tervelt 5000 euro võrra. Irooniliselt öeldes on seda miljonist küll palju vähem ja vähem ka volinik Sten Perilluse 20 000 eurosest ettepanekust, aga alguseks hea seegi.

Lisaeelarvel on ka teine pool, mis ähvardab muuta naeruväärseks kõik kokkuhoiujutud. Soovitakse suurendada vallamaja esise purskkaevu käikulaskmise eelarvet 37 000 euro võrra. Ehk kui enne oli selleks ette nähtud 62 000, siis nüüd soovitakse eelarvet suurendada 97 000 euroni. Kuuldavasti tahetakse selleks leida raha Türi halduse ridadelt - justkui seal oleks ülearu teedehoolduseks või suviseks haljastuseks.

Hakatauseks võiks muidugi enne saada aastaid käigus olevale vallamajale endale kasutust. Üks naljahammastab tabavalt märkinud, et purskkaev võib ju valmis saada, aga kas sinna pärast vee sisselaskmiseks vallal raha

jagub, on juba iseküsimus.

Muidugi meeldib kõigile ilus vallamaja esine ja purskav vesi, aga selle ehitamisest on saanud omamoodi sümbolehitise rahakulutamisega ja saamatusele. Teisalt on sama sümboolne vallakodanikke aktiveerinud ja koos tegutsema pannud kaasava eelarve rahade ära jätmine. Eks seegi kõneleb valitsevatest väärtushinnangutest: milleks meile kaasav eelarve, kui meil on purskkaev!

Lisaeelarve jäi sedakorda vaatamata algsetele plaanidele volikogus vastu võtmata, sest vallavolinikud ei saanud lihtsalt asjale pihta. Seletuskiri oli koostatud nii segaselt ja puudulikult, et jäi täiesti arusaamatuks, milleks midagi tehakse ja kust selleks raha võetakse.

Eks segadusele on aidanud kaasa väikese bürokraatliku eksimuse pärast noomituse saanud ja sisuliselt minema kuputatud valla rahandusosakonna juhataja eemaldamine lisaeelarve koostamisest.

Tema asemele naaseb juulikuust eelmine rahandusosakonna juhataja, kes omal ajal lahkus Türi vallast, sest ta enda sõnul oli see töökoht ennast ammendanud.

Veel kiiremini ammendus töökoht Järva vallas. Muidugi on sellisel rahandusjuhtide vangerdusel plussiks see, et ta on asjaoludega täpselt kursis.

Miinusena aga, et just tema ajal lihtsalt unustati tervisekeskuse ja põhikooli ehituse eelarvetest välja käibemaks (18%), mis löi aastateks kaugelt üle miljoni euroga sassi kogu valla eelarve. Aga no seda eksimust vähemalt pole noomitusega ega märkusega keegi karistanud, mis siis et viga maksis miljonikese. Häda pole kindlasti ka senisel valla finantsjuhil, kes siirdub Viljandi linnavalitsusse rahandusosakonna juhiks. Elu läheb edasi.

Mu jutt sai päris kriitiline ja irooniline. Midagi ei ole teha: lihtsalt äärmiselt kurb on vaadata oma koduvalla rahalist saamatust ja kummalisi arusaamu. Mu arust on võimalik siin koduvallas edasi minna päris lihtsast demokraatia arusaamu rakendades avatult ja laiemaid huviseid arvestavalt. Kahjuks liiga sageli tundub, et demokraatliku asemel valitseb Türi vallas kambakraatlik vaim, mis küll edasi ei vii.

JAANUS MARRANDI
Türi vallavolikogu eelarvekomisjoni aseesimees.

Hommikupuder on õpilastele vajalik

„Homnikusöök söö ise, lõuna jaga sõbraga, õhtusöök anna vaenlasele,“ ütleb eesti rahva vanasõna. Türi vallas pakuvad kõik viis valla põhikooli ja gümnaasium juba teist õppeaastat lisaks koolilõunale ka tasuta hommikuputru, et anda õpilastele võimalus hommikusöögi söömiseks ka koolis.

Homnikusööki peetakse üheks põhitoitaineteks, mis annab meile vajaliku stardenergia päevaste tegevustega toime tulemiseks. Paraku suureneb uuringute järgi aina enam kooliõpilaste arv, kes ei söö hommikusööki. Viimasest, 2021/2022. õppeaastal läbiviidud Eesti kooliõpilaste tervisekäitumise uuringust selgub, et iga koolipäeva hommikul söövad hommikusööki ligikaudu pooled õpilastest ning 21% õpilastest hommikusööki ei söö. Võrreldes varasema uuringuga on hommikusööki mitesöövate õpilaste osakaal tõusnud 6%.

Homnikusöögi mitesöövate toitumises on märgata vähenenud vitamiin C tarbimist ning samas suurenenud naatriumi- ja rasvasisaldust toidus ning sagedasemat näksimist. Homnikusöögi söömata jätmist on seostatud ka ülekaalulisuse ja rasvumise riskiga. Igapäevane hommikusöögi söömine vähendab aga ülekaalulisuse ja rasvumise riski ning on seotud üldise heaoluga.

Kuna kõik valla koolid pakuvad tasuta hommikuputru, toimus 12. märtsil 12. aprillil Türi valla viies põhikoolis ja ühes gümnaasiumis küsitlus, mille eesmärgiks teada saada, kas õpilased on koolis pakutavast tasuta hommikupudrust teadlikud, kuidas nad seda hindavad ja kas nad seda vajavad.

Küsitlusele vastas 532 õpilast ehk 53% koguvalimist. Küsitluse tulemusena selgus, et 98% vastajatest on kooli hommikupudru pakkumisest teadlikud. Üle kolmandiku vastanud õpilastest on söö-

nud koolis pakutavat hommikuputru ning 29% vastanutest sööb seda enamasti igal koolipäeval. Seega on hommikupudru pakkumine vajalik ja hea võimalus hommikusöögi jaoks.

Üle poolte õpilaste (54%) märkisid, et enamasti söövad nad hommikusööki kodus. Koolis sööb hommikusööki vastanutest 24% ning nii kodus kui koolis sööb hommikusööki 21% vastanutest. Homnikusöögi jätab söömata aga ligi 19% vastanutest. Kõige suurem on see osakaal 4.-9. klassi õpilaste osas. Homnikusööki jäetakse söömata peamiselt hommikusest ajapuudusest tingituna või isu puudumise tõttu. Esimeseks söögikorraldajaks õpilastele, kes hommikusööki ei söö, on enamasti koolis pakutav lõunasöök.

Suur osa õpilastest eelistab hommikusööginäidiseid ja putru, seega võiks kaaluda koolides võileiva lisamist hommikusöögi menüüsse. Koolides pakutavat hommikuputru hindasid aga õpilased kõrgelt. Hinnangut sai anda 5-palli ulatuses ning keskmine hinnang koolide pudrule jäi vahemikku 3,4-4. Õpilased tegid ka ettepanekuid hommikusöögi mitmekesistamiseks, mis võib aidata kaasa hommikusööki söövate õpilaste arvu suurenemisele, nii näiteks võiks moosi asemel pakkuda hommikupudrule värskeid marju või seemneid ning mitmekesistada putru valikut.

Tunnustan kõiki meie valla koole ja koolide kokkaid, kes on leidnud võimaluse koolides hommikupudru pakkumiseks. Tegemist on vajaliku võimalusega meie noortele, et toetada nende tervist ja heaolu. Loodan, et vaatamata viimasel ajal toimunud toiduainete hinnatõusule, saame ka uuel õppeaastal jätkata koolides hommikusöögi pakkumist.

EVA SEERA, tervisedendus- ja kogukonnaspetsialist

Türi Kevade kooli kevadised tegemised

Kevade kool osales ühistantsimises.

Pärnu Päikesekool kutsus kõiki erivajadustega laste koolide õpilasi koos juhendajatega üle Eesti ühiselt tantsima ja laulma 31. mail kell 12. Tantsimise koos laulumängu „Mu koduke on tilluke...“

Kõik osalejad filmisid oma tantsud ning salvestatud videod koguti üle Eesti kokku ja monteeriti ühiseks filmiks, mis meenutab ettevõtmisest.

Ühise tantsimise ja laulmise eesmärgiks oli tähistada LASTE-KAITSEPÄEVA 1. juunil.

Tantsimine ja laulmine on võimas viis ühendada meie südamed ja luua rõõmu ning jagada armastust.

Istutasime 25 elupuud

Sügisel aitasid Türi halduse mehed meil maja tagant eemaldada vana kuusepuu. 16. mail istutasime uue elupuuehki, kokku 25 taime. Kogu koolipere ja ka lapsed olid abis!

Taaskord suur tänu Türi haldusele, kes aitas kopaga pinnase tasandamiseks mulla laiali vedada.

Loodusfilmi esmaesitlus

Türi Kevade kooli töötaja Annika Kivimäe on suurepärase looduse tundja ja loomade märkaja. 14. mail tutvustas ta lastele oma järjekordset filmi, milles on kokku pandud viie aasta jooksul Järvamaa metsades tema rajakaameraga talletatud parimad hetked.

Annika rääkis lastele, et see on suur töö ning oskus panna kaamera õigesse kohta. Kaamera valdamise alla kuulub ühelt poolt kunstiline kompositsioon ja teiselt ka seadme tehniline paika sättimine. Seoses filmimisega on tal ka palju sekeldusi ette tulnud. Peab näiteks teadma, kelle omanduses on mets, kuhu viid kaamera jne.

Film meeldis lastele väga, kaamerasilma ette oli jäänud palju metsaelanikke. Ligi 30-minutilise lühifilmi oli kokku monteerinud Kuido Saarpuu Järva Teatajast.

Türi Kevade kooli õueala kaunistab poriköök!

Poriköögi eesmärgiks on toetada õuesõpet, võimaldada loov- ja rollimängu ning võimalust keeta õiges ja lubatud kohas porisuppi ning korraldada mudakohvikut. Köök toob rõõmu nii Kevade kooli kui ka Türi lasteaia tasandusrühma lastele.

Täname südamest köögi ehitamiseks vajaliku materjali eest Norderson OÜ, Rauno ja Kristo Nurmsalu ning meistriees Tarmo Müller.

Kui mitte varem, siis 2. juulil, Türi kohvikute päeval ootame lapsi porikohvikusse toimetama! Samal ajal saavad lapsevanemad maitsta Kevade kooli töötajate valmistatud (päriselt söödavaid) hõrgutisi!

Balbiino jäätisemuuseumi ja Miiamilla muuseumi külastus

PRIA Koolikava haridusmeetmete toetuse raames külastas Türi Kevade kool 8. mail Balbiino jäätisemuuseumi. Meile tutvustati jäätise valmistamise ajalugu ning saime maitsta erinevaid jäätisesorte.

Rääkisime piimatoodete kasulikkusest ning sellest, kui oluline on jälgida toidupüramiidi ja tervislikult toituda.

Muuhulgas saime teada, et eestlaste lemmikjäätis on Vanilla Ninja, eestlased söövad keskmiselt 8 liitrit jäätist aastas, soomlased 14 liitrit ja ameeriklased 21 liitrit.

Peale jäätisemuuseumi külastuse ka lastemuuseumi Miiamilla, söime kohvikus pannkooke ning jalutasime natuke Kadrioru pargis.

ÜLLE MÜLLER, Kevade kooli direktor

VÄÄRIKATE KOOLIAASTA LÕPPES SEDAKORDA GARAAŽIS

23. mail võeti kokku Türi Väärivate ülikooli kümnes õppeaasta. Viimaseks loenguks ja lõpuaktuseks kogunesid usinad õpilased Türi-Allikule kontsertklubisse Garaaž. Kuulati loengut, jagati lõputunnistusi, söödi torti ja mis kõige tähtsam, septembris lubati jälle kokku saada ja uue õppeaastaga algust teha! Enne aktust avati Türi muuseumi kõrval pargis elukestvat õpet väärtustav pink. FOTOD: TEET REIER

Järva Rehvikeskus

**Maakonna suurim
suverehvide valik.**

**Kaupluses
suverehvid 13-20 tolli.**

**Osta rehvid meilt, saad paigalduse
eelisjärjekorras!**

Viljandi 13, Türi. Tel 5309 0746.
e-pood www.jarvarehvid.ee

 Täpsem info:
www.tyriujula.ee
Tel. 5666 4223

TÜRI UJULA ON AVATUD

	BASSEINID	SAUN
REEDE 7. juuni	14-22	15-22
PÜHAPÄEV 9. juuni	15-22	15-22
REEDE 14. juuni	14-22	14-22
PÜHAPÄEV 16. juuni	15-22	15-22

Soodushinnaga saun ja ujumine reedel kella 14-18

Raamatukoguhoidjad käisid õppereisil Lätis

Juba teist aastat on raamatukogudel olnud võimalik taotleda kultuuriministeeriumi kiirendist raha koolituste korraldamiseks. Kui aga koolitust teha, siis ikka suuremale grupile ja nii löidki meiega kampa ka Tori, Järva ja Põhja-Sakala raamatukogud. Kuna raamatukogudevaheline koostöö oli juba eelmisel aastal väga hea, siis sel aastal jätkasime ühiskoolituste korraldamist ja koos võtsime ette õppereisi Ogre raamatukokku.

Lätis asuvat Ogre keskraamatukogu võib nimetada Läti suurimaks avalikuks passiivenergiaga puitehitiseks. Hoone välis- ja sisekujunduses on kasutatud rohkelt puudust detaile. Väga palju on ära kasutatud akendest sisse voogavat loomulikku valgust. Aatriumi kaunistasid imeilusad lilledega ehitus seinad. Kõik, mida andis taaskasutada, seda ka kasutati, näiteks kasutati ära kõik sadevesi. Ruumid on avarad ja kaasaegsed. Oli näha, et sisekujundajad olid detailideni läbi mõelnud, et inimestel oleks mugav. Nii olid ära kasutatud kõik aknalauad, kus külastajad saavad istuda pehmetel alustel ja loomuliku valguse paistel lugeda. Eraldi ruumid olid nii lastele kui noortele. Väga palju külastasid raamatukogu lasteaiarühmad, kellele korraldati raamatukogutunde. Noored aga said tunda end mõnusalt kott-toolides hubases ruumis, kus kõikjal olid maas vaibad. Raamatukogus korraldatakse avaras seminariruumis nii koolitusi kui ka kohtumisi esinejatega. Seminariruumi kõrval on helikindla klaasseinaga eraldatud mänguruum pere pesamunadele, keda saab jätta mängima mänguruumi selleks ajaks, kui vanem üritusel osaleb.

Palju põnevust tekitab raamatukoguhoidjates üks väga kaunis saal. Tuli välja, et Ogre keskraamatukogus sai registreerida nii abielusid kui ka sünde ja surmasid. Selgus ka, et raamatukogu on ogrelaste seas väga populaarne koht abielude sõlmimiseks.

Mis aga tegi meie raamatukoguhoidjate jaoks Ogre keskraamatukogu eriliseks? Sellele küsimusele vastas väga tabavalt Oisu raamatukoguhoidja Kristi: „Minule mõjus väga positiivselt see konkreetne, et tegemist on raamatukoguga. See ei olnud selline ninnu-nänu koht, et tule söö, joo, aele diivanil ja lase end lõdvaks. Selline Põhjamaade stiil, mida tahetakse ka meie Eestisse sisse juurutada... Jaa, mugavused olid lugejatele olemas ja muud detailid väga hästi läbi mõeldud, et saaks raamatut sirvida, seminari läbi viia või koolitusi korraldada või siis abielusid registreerida. Tundus, et mina kui inimene olen üks osa sellest taimestikust, puudust, valgusest. Et mina kui inimene pean lugu ja väärtustan seda looduse ringkäiku ega ole oma meeletu lagastamisega domineerin. Väga meeldis, et seal ei olnud kohviautomaate ja saiakesi. Ja vee joomiseks ei olnud ka mingit plastnõud seinä ääres, vaid nagu muiste püüdsid kraanist vett suhu. Igast küljest oli tunda lugupidavust raamatute, kunsti, teaduse, looduse, loovuse jms suhtes...“

Sellel õppereisil saadud kogemused on väga väärtuslikud, sest aitavad raamatukoguhoidjatel näha erinevaid võimalusi ja lahendusi, mida nad saaksid ka oma raamatukogudes rakendada. Muidugi ei tohi pisendada ka seda head koostöövaimu, mis ühendas nelja valla raamatukoguhoidjaid. Raamatukoguhoidjatel saadud tagasiside põhjal hakkame varsti kokku panema uut põnevat koolituskava järgmiseks aastaks. Koolitusreisi rahastas kultuuriministeerium.

KULTUUR

N 13.06 kell 20.30 Juuniküüditamise mälestushetk Türi raudteejaamas. Musitseerivad Heiki Palm (tšello) ja Ronan Loho (kitarr). Süütame küünlad küüditamisohvrite mälestuseks.

N 13.06 kell 23.26. mälestustelede tee Kärü simmaniplatsil. Südaööl küünalde süütamine ja mälestushetked Kärü raudteejaamas.

*Luuleread ja mõtisklused- Tarmo Selter *Sõna saavad: Türi abivalvanem Elar Niglas ning Türi üksikkompanii pealik, leitnant Tõnis Orumaa *Muusikalised vahepalad- Heiki Palm (tšello) ja Ronan Loho (kitarr) Palun võta kaasa kaanega mälestusküünlal!

NBI Vihmase ilmaga toimuvad sõnavõttud ja kontsert Kärü kirikus.
R 14.06 kell 18 Etendus „Kärde tohtre toru“ Väätsa rahvamajas. Kassari MOORID tulevad rõõmsasti Väätsa rahvamaja püüne päälle Elmar Vrageri pea 100 a vanuse looga.

*Lisaks Lepa Anna lood tänapäevast *Kahe vaatuse vahel lood E. Vrageri ja V. Pansost, kes Lepa Anna lood „Naljakas inimene“ kuulsaks kirjutas. *muusikalist meelekastet pakub Estonia estraadistuudio lõpetanud Lembit Lepson. Avatud on puhvet (arveldamine sularahas). Pilet 15€ müügil Väätsa rahvamajas ja Türi kultuurikeskuses ning samal päeval kohapeal. Info 5556 2601.

L 15.06 Kabala küla ja naabrite päev 2024. Kell 10 korraldab Kabala spordi- ja kultuuriselts kergejõustikuvõistluseid staadionil ning kell 11 toimuvad võrkpallivõistlused. 20.00 süttib lauluväljakul jaanilõke. Öhtu sisustame tantsu, jõukatsumiste ja mängudega suurtele ja väikestele. Tantsuks mängib ansambel Kruusi. Lapsi ootavad lustima batuut ja zorb pallid. Toitlustab Avitella. Öhtu juhhib Mai Einama. Üritus on tasuta.

P 16.06 Lapsukeste Lustisõit 2024 ja Murumoori mängupargi sünnipäev Türil. Kell 11 ootame kõiki väikesi kärvealisi põnne koos vanematega või vanavanematega kesklinna parki, et pisut võimelda, mõõta selle aasta kärveeetmeid ning seejärel ühise rongkäiguga liikuda Murumoori mänguparki lustima. Esinevad Kati spordiklubi tantsulapsed, kultuurikeskuse mudilaste tantsurühm, Türi põhikooli laululapsed, ei puudu ka üllatuskülastajad! Head ja paremat pakuvad Jäätisebuss, kauplus Õige Magus jt.

K 19.06 kell 15 Türi põhikooli lõpuaktus Türi kultuurikeskuses
N 20.06 kell 19 Kevadpealinna 25. hooaja lõpetamine ning luulekonkursil osalenute tänamine Türil. Mõnusat muusikat pakub Laikrete Perebänd!

R 21.06 kell 15 Türi ühisgümnaasiumi lõpuaktus Türi kultuurikeskuses
L 22.06 kell 20 Türi linna jaanilõke lauluväljakul. Tantsuks mängib ansambel Folkmeister, söögi- ja joogipoolisega kositavad Türi Pritsumehed, kohal on ka Jäätisebuss. Lisaks loovad mõnusat meeleolu kultuuriprogramm ja sportlikud jõukatsumised.

P 23.06 kell 20 Oisukandi jaaniõhtu rahvamaja pargis. Jõukatsumised ja mängud nii suurtele kui väikestele. Pidulisi tantsutab ansambel Absolut-Lühis. Öhtujuht ja dj Vlatz Albant. Lastele batuut. Toitlustab Avitella. Üritus on tasuta.

P 23.06 Jaanisimman Väätsa järve saarel.
Kell 16-18 tegevused lastele (tasuta batuut, zorb pallid)
Kell 17 Silla avamine

Kell 19 Simman ansambeliga Kahur ja Roos ning Talent
*Vägesid juhatab ja õhtu juhhib Urmo Kütismaa
*Kohapealne söök- jook Tanksemäe Safferit, korda valvab Ingilivalve OÜ. Simmani lõpp kell 1.00.

P 23.06 kell 20 Kärü jaanituli Kärü simmaniplatsil. Tantsuks mängib ansambel Tännatehtu. Tasuta.

*Esineb rahvatantsurühm Kaktus *Mängud ja võistlused lastele ja täiskasvanutele *zorb pallid ja batuut
*Jaanituli süttib kell 21 *Toitlustab Avitella OÜ (maksta saab ka kaardiga)

Spordipäev Kärü kooli staadionil toimub 22. juunil kell 11.

RAAMATUKOGUDES

Türi raamatukogus

28.05.-5.07.2024 Kristo Männa näitus-müük "Sikerused"

Oisu raamatukogus

23.06.2024 Oisukandipäeva tegevused raamatukogus

Türi valla raamatukogude suvised lahtiolekuajad

Koos suvekuude ja puhkustega on raamatukogudes ka suvised lahtiolekuajad.

Lapsed suvel lugema suvelugemise klõpsuga!

On lapsi, kes osalevad Türi valla raamatukogude korraldataval suvelugemisel juba aastaid ja igal aastal lisandub jälle ka uusi lapsi. Meie suvelugemisi juba oodatakse, sest iga suvelugemise mäng lõppeb põneva üllatusega. Nii on see ka sel aastal. Aga kindlasti on neid, kes pole varem osalenud suvelugemise mängus. Järgnev jutt on mõeldud ka neile.

5. juunist kuni 23. augustini ootame usinaid lapsi lugema. Vanusepiiranguid me ei sea - oodatud on kõik. Mis on aga „suvelugemise klõps?“ Suvelugemise klõpsus osalemiseks saab noor lugeja oma kodukoha raamatukogust lugemispassi nimekirjaga kohtadest, kus iganes on võimalik raamatuid lugeda. Seejärel on vaja laenutada oma raamatukogust raamat, valida välja koht, kus on kõige mugavam raamatut lugeda ja lasta teha endast ka fotoklõps. Tore on, kui lisaks valitud kohale jääb peale ka raamatu pealkiri, mida loetakse. Pilt

ARMAS VILISTLANE, ENDINE JA PRAEGUNE TÖÖTAJA, OOTAME SIND KOKKUTULEKULE!

24. august 2024

Kooli ukсед avame kell 16

Kontsert-aktus Rahvamajas algab kell 18

**Peomeeleolu loob
ansambel REGATT**

Pilet 35 eurot, alates 1. juunist 50 eurot

Toetajapilet 100 eurot, millest

35 eurot on piletitasu, ülejäänud õpilastele vabaaja mööbli soetamiseks.

Pilet enne 1975. aastat lõpetanutele 20 eurot. Endistele ja praegustele töötajatele tasuta.

Väätsa Kooli Sõprade Selts MTÜ

EE042200221072236461

Selgitusse: kokkutulek, nimi (neiupõlvnimi)

Vaata lisainfot ürituse
Facebooki lehel

Kohtume juba suvel!

Kontakt: heleri.raasik@vaatsapk.ee

Türi raamatukogu on avatud E-R kella 11-18, L, P SULETUD
Kärü raamatukogu on avatud juunikuus E-R kella 10-17; 25.06-1.07 SULETUD

Kahala raamatukogu on avatud juuni-august E kella 11-17; T-N kella 9-15; R kella 9-14.

Kabala raamatukogu on suletud 25.06-30.06.

SPORDISÜNDMUSED

JUUNI

6.06 kell 10 Järvamaa TV10 OS mitmevõistluse finaali Türil; Veiko Valang 550 7562 veiko.valang@mail.ee

9.06 kell 11 Kogupere jalgrattaretk „Jalgrattal on sünnipäev“ Eesti jalgrattamuseumi eest; Vilja Veinberg 5666 3991, vilja.veinberg@gmail.com,

13.06 Türi Temposõit 2024 Parasi Põikva teel; Tauri Must 5198 5323, tauri.must@gmail.com 15.06 kell 10 Petangi võistlus Kärü kooli staadionil; Anne Sillamaa 5801 8974, anne.si@mail.ee,

16.06 Järvamaa petangi meistrivõistlused üksikmängus meestele ja naistele Väätsa rannaäärsetel väljakutel; Enn Lehtpuu 529 6515, ennlehtpuu@gmail.com

15.06 kell 10 Kabala küla ja naabrite päev; Heli Martin 523 7398, heli.martin123@gmail.com

19.06 kell 18 Türi Maraton (800 m; 1 miil) ja Järvala aastapäeva võistlused lastele, hüpeme mitmevõistlus Türi staadionil; Leonhard Soom 509 6812, staadion51@gmail.com

19.06 kell 19 Järvamaa kettagolfi seeriavõistlus 2024 Koeru discgolfi rajal; MTÜ Metslased, Jaan Kirsipuu 5662 9593, jkirsipuu@gmail.com

22.06 kell 11 Rannavolle Kärü järve ääres; Eva Seera 5884 8780

22.06 kell 11 Jaanipäeva spordipäev Kärü kooli staadionil; Eva Seera 5884 8780

23.06 Kalevi karikas Väätsa järveäärsetel mänguväljakutel; Enn Lehtpuu 529 6515, ennlehtpuu@gmail.com

24.06 kell 11-14 Oisukandipäev Oisu alevikus; Sille Varul 529 2766, okas.mtu@gmail.com

30.06 Järvamaa petangi meistrivõistlused paarismängus Väätsa järveäärsetel väljakutel; Enn Lehtpuu 529 6515, ennlehtpuu@gmail.com

30.06 Türi linna sünnipäeva perespordipäev Türi järve ääres; TSKL tyrispordiklubi@gmail.com

JUULI

2.07 Järvamaa orienteerumise teisipäevak Kellissaares; Paul Poopuu 505 2240 okjoka1999@gmail.com

ASTRID KARPENDER

VANA JA UUS

Türi esimene laulupidu 28. juunil 1925. aastal. Osavõtjad sammuvad puhkpillihelide saatel läbi linna laululava poole. Ürituse tarbeks ehitati linna serval asuvale staadionile laululava ning paigaldati istepingid. Peost võttis osa ligi 1300 laulu- ja pillimeest ning päeva lõpetuseks laulsid ühendkoorid „Tuljakut“. Türi teine laulupidu 1929. aastal toimus juba Türi kiriku pargis, kus jätkatakse traditsiooni ka tänapäeval.

1925 AVELINIUS TÖNISSON/FOTO RENE VILJATI KOGUST

Selle aasta Järvamaa laulu- ja tantsupidu toimus seekord jälle Türi. Rongkäik sai alguse vana koolimaja pargist ja edasi suunduti läbi kesklinna lauluväljakule. Peo kava oli koostatud lihtsas stiilis ja meenutas pea sada aastat tagasi Eestimaa külades peetud simmaneid. Peo lõpust ei puudunud ka traditsiooniline „Tuljak“.

FOTO: RENE VILJAT

MÄNGUTOA JUHENDAJA-KOORDINAATOR, oled oodatud Türi Perepessa!

Perepesa on kogukondlik ennetus- ja peretöökus, mis toetab laste ja perede heaolu läbi süsteemse ennetustöö ning varajase märkamise. Perepesa tegevus võimaldab lapsevanemal ning pakub nõu ja tuge laste kasvatamisel ning pere- ja paarisuhete loomisel ja hoidmisel. Sihtgrupp on pered lapseootusest kuni lapse kooliminekuni.

SINU PEAMISED ÜLESANDED ON:

- vastutada mängutoas toimuva eest (luua sisu, juhendada tegevusi, pakkuda lühiajalist lapsehooldust);
- korraldada üritusi kogukonna lastega peredele;
- tutvustada peredele teenuseid ja tegevusi;
- toetada juhti Perepesa tegevuse koordineerimisel.

OLED SOBIV KANDIDAAT KUI:

- Sul on vajalikud kompetentsid ning haridus laste ja peredega töötamiseks;
- Sulle meeldib suhelda ja tunned end selles hästi;
- Sulle meeldib töötada laste ja peredega ning Sa usud, et läbi ennetustegevuse saab suurendada Eestis elavate perede heaolu;
- Sul on arutioskus (sh valmisolek kasutada või õppida kliendihaldusprogrammi, kujundusprogrammi, kodulehekülje haldamist).

KASUKS TULEB:

- varasem töökogemus laste ja peredega;
- kogukonna tundmine;
- lapsehooldaja kutsetunnistus;
- läbitud esmaabikoolitus.

OMALT POOLT PAKUME:

- saad olla osa ja anda oma panuse olulise uuenudliku loomisesse;
- pühendunud ja toetavaid töökaaslast ning peresõbralikku töökeskkonda;
- kulumist laiemas Perepesade võrgustikus;
- koolitusi ja supervisioone;
- 35 päeva puhkust.

Kui tunned, et Perepesa mängutoa juhendaja-koordinaatori ametikoht on just Sinu jaoks, siis anna oma huvist teada ning saada CV, motivatsioonikiri ja haridust tõendavad dokumendid hiljemalt 30. juuniks e-posti aadressile jane.reiljanrajasaar@perepesa.ee

LISAINFO:

JANE REILJAN-RAJASAAR, TÜRI Perepesa juht, jane.reiljanrajasaar@perepesa.ee, 5345 6104

TÜRI MUUSEUMIS

Näitus „VALGE MAJA 100“ Türi muuseumis kuni 21. septembrini 2024. Muuseum on avatud teisi-päevast laupäevani kella 10-17

NÄITUSED

Kuni kuu lõpuni Urmas Pedaniku maalinäitus Türi kultuurikeskuse galeriis

Kuni 29.06 Ingmar Muusikuse fotonäitus „Lähedal. Metsikute naabrite portreed“ Türi kultuurikeskuse klaassaalis

1.07-30.08 Tiina Azojani fotonäitus „Erilised“ Türi kultuurikeskuse klaassaalis

KÄRU KIRIKUS

Käru kirikus 9. juunil kell 14 armulauaga jumalateenistus. 23. juunil kell 14 SURNUAIAPÜHA Käru kalmistul, järgneb pihi- ja armulauateenistus Kirikus.

UUED KODANIKUD

RASMUS MEINHARD,
JANAR ARVO, ARMIN, KERMO,
HUGO, GEORG, RIKO-STEFAN,
GRETE LISEE, ARIANA, MELANI

Palju õnne!

KoldeTuli

www.koldetuli.ee

Kütteklotid (puisteruum) määrg	29 €/rm
Kütteklotid (puisteruum) kuiv	49 €/rm
Halupuu lepp 45-60 cm määrg	59 €/rm
Küttepinnud määrg (~2,5 rm/pakk)	65 €/pakk
Halupuu kask 50 cm määrg	69 €/rm
Halupuu lepp 30 cm kuiv	85 €/rm
Kuiv kütteklot 40L (48 võrku)	283 €/alus
Kuiv lepp 30 cm 24L (60 kohvrit)	359 €/alus
Kuiv kask 30 cm 24L (60 kohvrit)	394 €/alus

Nüüd ka e-pood, kus järel- ja osamakse võimalus !!!

Tel 516 0288 Türi

MÜÜME JA HINDAME
SINU KODU!

Kõik teenused ühest kohast!
Kinnisvara müük, üür,
konsultatsioon, hindamine
ja seadustamine!

Võta ühendust!

Lea Kerma
512 4236
lea.kerma@arcovara.ee

ARCO VARA

HAUAPLATSIDE HOOLDUS JA
RENOVEERIMINE

- Ühekordne/hoajaline hauaplatsi hooldus
- Pinnase vahetus - liiv, killustik
- Hauapiirete puhastus
- Hauakivide ja hauaplaatide puhastus/tähtede värskendus
- Sambla eemaldus

**Türi valla
kalmistutel juunis
kõik teenused**

-20%

- www.haudkorda.ee
- info@haudkorda.ee
- +372 5807 0303
- Facebook - Haud Korda

Rati OÜ
ENERGIAHENDUSED

ÕHKSOOJUSPUMBAD,
ÕHK-VEESI SOOJUSPUMBAD
ja MAASOOJUSPUMBAD

Hooldus, remont, märgpesu
Tel 518 3495 • ratienergia@gmail.com

www.rati.ee

Mälestame head
erakonnakaaslast

**Toomas
Hirbaumi**

Südamlik kaastunne
omastele.

Türi Keskerakond

Türi Rahvaleht

Türi, Hariduse 3,
72213, Järvamaa
Tel: 513 3385
E-post: teet.reier@tyri.ee
Tegevtoimetaja: Teet Reier
Korrektor: Kerli Rhede
Küljendaja: Teet Reier
Raamatupidaja:
Signe Tõotsu

Trükkija: AS Kroonpress
Levitaja: Omniva
Väljaandja:
Türi Arengu Sihtasutus

Türi Rahvaleht tuleb iga
kuu alguses kõikidesse
Türi valla postkastidesse
tasuta.
Trükiarv on 5700 ja
lugejaid u 11 000.

Kuulutuste ja reklaami
vastuvõtt toimetuses
või e-posti teel
teet.reier@tyri.ee või
uudised@tyri.ee

Toimetusel on õigus kirju
ja teisi kaastöid nende
selguse huvides toimetada
ning lühendada.

OSTAN

IGASUGUSEID VANU FOTOSID
JA KOOLILÖPU MÄRKE

TÜRI FOTOGRAAF
RENÉ VILJAT

Tel 525 8325
reneviljat@gmail.com

Ale talu müüb nisu ja otra.
Koit Teder 515 3808

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad
ja metsakinnistuid.
Kinnistud võivad olla tehtud raietega
või asetseada piiranguvööndis.

info@metsakeskus.ee
Tel: 56 111 900

Rehvitööd, auto-
remont. Viljandi tn 9
telefon 507 7070

OSTAN
GARAŽI /
VÄIKSEMA LAOHOONE
TEL: 555 644 64

SPEQ
AGRI

**FEKAALIVEDU
VÄLIKÄIMLATE RENT
TRANSPORDITEENUS**

tel. +372 452 2002
e-mail: agri@speq.ee
www.fekaaliabi.ee
www.speqagri.ee

TEAVE

Türi vallavalitsus avalikustab Türi valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni (ÜVK) arendamise kava aastateks 2024–2036. Eelnõu on kättesaadav Türi vallavalitsuse kodulehel (www.tyri.ee). ÜVK arendamise kava on koostatud koostöös OÜ-ga Türi Vesi ning kava koostamisel oli konsultandiks OÜ Europolis.

ÜVK arendamise kava on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kohta koostatav analüüs, mis käsitleb valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni, mh sademevee ja tuletõrje veevõtukohtade hetkeolukorda ja arendamisettepanekuid. Juhime tähelepanu, et seoses uue ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seadusega on kava koosseisus olevad skeemid juurdepääsupiiranguga, mille kohaselt ei kuulu need turvalisuse kaalutlustel avalikustamisele. Põhjendatud juhtudel on võimalik kaardimaterjaliga tutvuda Türi vallavalitsuses (Hariduse tn 3, Türi linn). Palume selles eelnevalt kokku leppida, edastades vastav soov koos põhjendusega aadressile vallavalitsus@tyri.ee.

ÜVK arendamise kava avalik arutelu toimub 27. juunil 2024 algusega kell 16 Türi vallavalitsuses (Hariduse tn 3, Türi linn). Ettepanekuid saab esitada kirjalikult kuni 30. juunini 2024 e-postile vallavalitsus@tyri.ee.

VP Väitsa Prügila

prygila.ee

Võtame **TASUTA**
vastu alljärgnevaid
jäätmeid:

kivi / betoon / tellised / plaadid ja
keraamikatooted / betooni-, tellise-, plaadi-
või keraamikatoodete segud / töötlemata puit
(puitpakend, euroalused, suured oksad)

Kontakt / +372 384 0111 / info@prygila.ee
KAMPAANIA PERIOOD: 06.05-31.08.2024

Pühapäeval, 16. juunil
Lapsukeste Lustisõit 2024
ja Murumoori mängupargi
sünnipäev

Kell 11.00 Ootame kõiki väikesi käruealisi pönne koos vanematega või vanavanematega Keslinna parki, et pisut võimelda, mõõta selle aasta kärumeetreid ning seejärel minna rongkäiguna Murumoori mänguparki lustima. Esinevad Kati Spordiklubi tantsulapsed, kultuurikeskuse mudilaste tantsurühm, Türi põhikooli laululapsed ning ei puudu ka üllatuskülaline!
Kohal **Jäätisebuss**, kauplus **Õige Magus** ja **Noortekeskus** maitsvate pannkookidega. Meisterda koos Türi Perepesaga ning Türi Raamatukogu ja tee pilti Loomemaja fotoboxis.

Neljapäeval 20. juunil kell 19
Kevadpealinn
25. hooaja lõpetamine
ning luulekonkursil osalenute
tänamine Türi Kooli pargis

Mõnusat muusikat pakub
Laikrete Perebänd!

Kevadpealinn korraldustoimkond soovib kõigile kaunist suve!
Kohtume kevadel 2025!

KOLMESTAR

- metsa- ja põllumaa ost
- kasvava metsa ost-müük
- metsamaterjali transport
- metsa ülestötamine
- võsaraie ja kokkuvedu
- kallurveod, kopateenus
- metsatehnika treilerveod
- saematerjali müük
- küttepuid müük

Mäekalda tn 2, Türi linn, Türi vald, 72213 Järva maakond
kolmestar@kolmestar.ee • Tel 503 5585 • www.kolmestar.ee

ÜÜRILE ANDA TÜRIL NÜÜDISAEGNE KÕETAV LAOPIND
Alates 130 m² kuni 1500 m² koos laoriulite, elektritõstukite, kaamerate, signalisatsiooni jm vajalikuga. Mugav ligipääs veokitele. Pakume kaupade hoiustamise laoteenust. Koos laopinnaga võimalus üürida ka kontoripinda.

OÜ Kolmestar • Tel 501 5328

Mina seisan Eesti turvalisuse eest.

MIDA TEED
SINA?

ASTU SISEKAITSEAKADEEMIASSE
KUNI 01.07 / sisekaitse.ee

SISEMINE TUGEVSUS HOIAB EESTIT

Sisekaitseakadeemiasse on koondatud kogu riigi siseturvalisusega seotud õpe. Akadeemias õpivad tulevased Politsei- ja Piirivalveameti, Päästeameti, 112 Häirekeskuse, Maksu- ja Tolliameti, Vanglateenistuse ning mitmete teiste sisejulgeolekuasutuste töötajad.

- Meil on väga praktiline ja äge õpikeskkond
- Sind ootab tervislik ülikoolilinnak ja tasuta sportimisvõimalused
- Sisekaitseakadeemias saad oma ala eksperdik

Politseiteenistus, rakenduskõrgharidusõpe 3 aastat
Politseiametnik, kutseõpe 1,5 aastat